

**Bachelor in de internationale
samenwerking Noord-Zuid**
(bachelor na bachelor)

Katholieke Hogeschool Leuven

29 april 2010

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Inleiding en verantwoording	5
	2.1 Inleiding en verantwoording	5
	2.2 Samenstelling commissie	5
	2.3 Werkwijze commissie	6
	2.4 Totstandkoming domeinspecifiek referentiekader	7
3	Beschrijving van de opleiding	8
	3.1 Algemeen	8
	3.2 Profiel instelling	9
	3.3 Profiel opleiding	9
	<i>Beschrijving van het programma op hoofdlijnen</i>	11
4	Beoordeling per onderwerp en facet	12
	4.1 Doelstellingen opleiding	12
	4.2 Programma	17
	4.3 Inzet personeel	26
	4.4 Voorzieningen	30
	4.5 Interne kwaliteitszorg	33
	4.6 Conditie voor continuïteit	37
5	Overzicht oordelen	40
	Bijlage 1 – Samenstelling commissie	41
	Bijlage 2 – Programma locatiebezoek	44
	Bijlage 3 – Overzicht geraadpleegde documenten	46
	Bijlage 4 – Nagekomen stuk domeinspecifieke oriëntatie	48
	Bijlage 5 – Lijst afkortingen	50

1 Samenvattende conclusie

De Katholieke Hogeschool Leuven heeft een aanvraagdossier aangeleverd voor toetsing van de nieuwe opleiding Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid (bachelor na bachelor). Het dossier is door de NVAO in voldoende mate geschikt bevonden om inhoudelijk te worden beoordeeld door een commissie van onafhankelijke deskundigen. Die inhoudelijke beoordeling heeft plaatsgevonden aan de hand van de kwaliteitscriteria die het 'Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen' daarvoor aanreikt. Het informatiedossier en de - ter gelegenheid van het locatiebezoek - nader verstrekte gegevens hebben de commissie in staat gesteld om tot de volgende, weloverwogen beoordeling van de voorgedragen opleiding te komen.

De commissie stelt vast dat de domeinspecifieke oriëntatie van de opleiding in vergelijking met de initiële aanvraag een duidelijke omslag heeft doorgemaakt en dat de focus van de opleiding ook na de gedane heraanvraag voor een toetsing nieuwe opleiding nog weer wat is verlegd. De opleiding wil nu in de eerste plaats studenten voorbereiden op de Belgische (Vlaamse) arbeidsmarkt, in beroepen waarvoor het kunnen werken in een multiculturele setting in toenemende mate een vereiste is, maar nadrukkelijk ook in beroepen in de (bedrijfs-) economische sector. Deze, door de commissie geconstateerde, (her)oriëntatie in de doelstellingen is schriftelijk door de opleiding bevestigd.

Een en ander heeft consequenties voor het programma (onder meer op het punt van het inbouwen van een bedrijfseconomische leercomponent), voor het docententeam en de ter zake te verrichten investeringen (het aantrekken van gekwalificeerde docenten met een duidelijke bedrijfseconomische expertise en/of ervaring in het bedrijfsleven) en de samenstelling van de adviesraad (ook vertegenwoordigers uit de bedrijfswereld dienen daarin zitting te hebben).

De commissie heeft er goede nota van genomen dat de instelling zich van die consequenties bewust is en dat zij heeft toegezegd op tijdige en passende wijze uitvoering te zullen geven aan maatregelen om die heroriëntatie in doelstellingen handen en voeten te geven.

De bijgestelde doelstellingen worden bereikt door een programma dat uit drie delen bestaat: theoretische vorming, stage en afstudeerwerk. Vooral de stage in het Zuiden moet studenten in staat stellen de multiculturele competenties te verwerven die nodig zijn om zich te kunnen kwalificeren voor de beroepen waarop de opleiding focust. Gelet op de zwaarte die de stage in het geheel van het programma inneemt (30 ECTS) kan gerust worden gezegd dat het slagen van het programma staat of valt met de kwaliteit van de stage en de stagebegeleiding. De commissie is van oordeel dat die kwaliteit wel verzekerd is. De commissie neemt daarbij in aanmerking dat de instelling al meer dan 14 jaar ervaring heeft met postgraduaat-stages, dat zij beschikt over een uitgebreid netwerk van partners (in zowel Noord als Zuid) om in stageplekken te kunnen voorzien en dat zij over voldoende gekwalificeerde docenten beschikt om de stage te begeleiden. Als bijzonder positief merkt de commissie in dit verband nog aan dat het merendeel van het docententeam, dat wordt ingezet, ook zelf kan bogen op geruime werkervaring in het Zuiden.

De opleiding hanteert voor de toelating tot het programma het instroomprofiel van afgestudeerde professionele bachelors in resp. sociaal werk, verpleegkunde, bedrijfsmanagement en onderwijs. Die vooropleidingen sporen goed met het

'uitstroomprofiel' van de beroepen waarop de opleiding zich nu in hoofdzaak richt. De commissie is om die reden dan ook van oordeel dat de opleiding zich strikt aan dat gestelde instroomprofiel (in de zin van toelatingsvoorwaarde) zou moeten houden en kandidaten zonder een dergelijk diploma alleen zou mogen toelaten als ten minste gelijkwaardige competenties zijn aangetoond of verworven.

Voor het programma is een opleiding specifiek systeem van interne kwaliteitszorg voorzien, waar in beginsel alle stakeholders bij betrokken worden. De betrokkenheid van de eigen studenten is daarbij nog wel een punt van zorg. Bij de start van de opleiding is niet verzekerd dat eigen studenten ook daadwerkelijk vertegenwoordigd zullen zijn in de opleidingscommissie. De commissie vindt het essentieel om studenten ISNZ te interesseren voor participatie en hen al in een vroeg stadium, bijv. bij de eerste intakegesprekken, op het belang van een afvaardiging in de opleidingscommissie te wijzen. Tijdens de stage kunnen studenten via elektronische weg - onder meer via skype - een bijdrage leveren. De commissie nodigt de opleiding uitdrukkelijk uit om naar creatieve en efficiënte oplossingen te zoeken om de participatie van de eigen studenten aan de interne kwaliteitszorg te garanderen.

De voorziene personele capaciteit voor studiebegeleiding en informatievoorziening is toereikend. De commissie stelt wel vast dat studenten aangeven het op prijs te stellen als er naast en bovenop de begeleiding, die met het oog op de inhoud van het stageverslag vanuit de instelling wordt geboden, ook begeleiding in de vorm van nazorg (bij terugkeer) zou zijn. Die nazorg bij de verwerking van opgedane ervaringen wordt als wenselijk ervaren omdat het voor studenten meestal een eerste ervaring in het Zuiden is en dat geeft vaak aanleiding tot een cultuurschok, ook (weer) bij terugkomst.

De condities voor continuïteit zijn aanwezig, zowel wat de afstudeergarantie betreft als waar het gaat om de investeringen en de financiële voorzieningen.

Alles overziend adviseert de commissie de NVAO om positief te besluiten ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding Bachelor in de internationale Samenwerking Noord-Zuid (bachelor na bachelor) van de Katholieke Hogeschool Leuven.

Den Haag, 29 april 2010

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding van de Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid (bachelor na bachelor) van de Katholieke Hogeschool Leuven [aanvraagnummer #4299].

Lic. G. Monard
(voorzitter)

mr. dr. Th. L. Bellekom
(secretaris)

2 Inleiding en verantwoording

2.1 Inleiding en verantwoording

Bij brief van 15 maart 2010 is door de algemeen directeur van de Katholieke Hogeschool Leuven - onder aanbieding van een informatiedossier met bijlagen - bij de NVAO een hernieuwde aanvraag ingediend voor een toets nieuwe opleiding (Tno) ten behoeve van de Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid (bachelor na bachelor). De hernieuwde aanvraag geschiedde binnen de termijn van zestig kalenderdagen die decretaal is voorzien als een instelling ertoe is overgegaan een eerdere (initiële) aanvraag in te trekken¹. De instelling had tot die intrekking besloten naar aanleiding van een negatieve beslissing van de NVAO ten aanzien van de kwaliteit van de voorgedragen opleiding, genomen op basis een door een commissie van deskundigen uitgebracht (negatief) adviesrapport over de initiële aanvraag.²

Na de hernieuwde aanvraag ontvankelijk te hebben verklaard, is van de kant van de NVAO een aanvang gemaakt met een nieuwe Tno-procedure. Met het oog op een in dat verband (opnieuw) uit te brengen advies over de kwaliteit en het niveau van de voorgedragen opleiding is door het bestuur van de NVAO bij besluit van 2 maart 2010 (vooruitlopend op de door de instelling aangekondigde heraanvraag van de toets nieuwe opleiding) wederom een commissie van onafhankelijke deskundigen ingesteld.

2.2 Samenstelling commissie

De commissie van deskundigen kende de volgende personele bezetting:

Voorzitter

– Lic. Georges Monard, (onder meer) voormalig Secretaris Generaal van het Ministerie van Onderwijs

Leden

– mevr. ir. N. Dekelver, directeur Onderwijs Universiteit Hasselt;
– prof. dr. R.M. Doom, hoogleraar en hoofd van de vakgroep Studie van de Derde Wereld, Universiteit Gent;
– prof. dr. ir. M. Molenaar, voormalig rector Institute for Geo-Information Science and Earth Observation (ITC) van de Universiteit Twente;
– dr. J.H.C. Walenkamp, lector Internationale Samenwerking aan de Haagse Hogeschool;
– mevr. Lindsay Tukkers, student hbo-bachelor Hogere Juridische Opleiding, Saxion Hogeschool, Enschede.

Secretaris

Als (extern) secretaris van de commissie is opgetreden de heer mr. dr. Theo Bellekom, directeur van Ars Docendi adviesbureau voor de publieke sector, gevestigd te Wassenaar.

¹ Art. 62 § 6, onder 2° Decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (Structuurdecreet) van 04/04/ 2003

² Het adviesrapport van de commissie van deskundigen dateerde van 10 december 2009.

Procescoördinator:

Vanuit de NVAO werd de commissie ondersteund door mevr. (Lic.) Michèle Wera, beleidsmedewerker.

In de commissie waren aldus de volgende deskundigheden verenigd:

- domeindeskundigheid in vakdiscipline en afnemend veld: prof. dr. R.M. Doom, prof. dr. ir. M. Molenaar en dr. J.H.C. Walenkamp
- onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek: mevr. ir. N. Dekelver, prof. dr. R.M. Doom, Lic. Georges Monard en dr. J.H.C. Walenkamp
- evaluatiedeskundigheid: mevr. ir. N. Dekelver, prof. dr. R.M. Doom, prof. dr. ir. M. Molenaar, Lic. Georges Monard en mevr. L. Tukkers.

Zowel de panelleden als de secretaris hebben een onafhankelijkheidsverklaring ondertekend, welke in het bezit is van de NVAO.

Voor een kort cv van de leden van de commissie en de secretaris zij hier verwezen naar Bijlage 1 bij dit advies.

2.3 Werkwijze commissie

De commissie heeft zich bij de toetsing van de kwaliteit en het niveau van de opleiding gebaseerd op de criteria van het *Toetsingskader nieuwe opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen*³ en de *Handleiding toets nieuwe opleidingen Vlaamse Gemeenschap*.⁴

De commissie is haar toetsingsarbeid begonnen met het bestuderen van het aanvraagdossier en de daarbij gevoegde bijlagen en heeft - door tussenkomst van de betrokken beleidsmedewerker - met de instelling afspraken gemaakt over een bij deze af te leggen locatiebezoek en over de invulling van het programma dat bij die gelegenheid zou worden afgewerkt. Bijlage 2 bij dit advies geeft een overzicht van dat programma.

Op 22 maart 2010 vond in Antwerpen (in de vestiging van de Artesis Hogeschool aan de Keizerstraat aldaar) de installatievergadering van de commissie van deskundigen plaats. Tijdens dit vooroverleg heeft de commissie zich een eerste, voorlopig, oordeel gevormd over het door de instelling ingediende aanvraagdossier. De commissie heeft het aanvraagdossier getoetst aan het Toetsingskader en is daarbij gekomen tot het formuleren van een aantal kritische aandachtspunten, die de kern zouden vormen voor de gedachtewisseling die de commissie met de instelling op de dag van het locatiebezoek wilde voeren. De commissie was van oordeel dat de instelling met het (per e-mail) toesturen van die aandachtspunten - gelet op de korte termijn die tot de datum van het locatiebezoek (1 april 2010) nog restte - toch nog voldoende termijn werd gelaten om zich op het locatiebezoek van de commissie voor te bereiden, zonder verplichting tot schriftelijke beantwoording vooraf.

Verder heeft de commissie, bij gelegenheid van de installatievergadering, nog een lijst van vragen en vraagpunten geformuleerd die zij mondeling aan de instelling wilde voorleggen op de dag van het locatiebezoek.

Op 1 april 2010 heeft vervolgens het locatiebezoek plaatsgevonden in de vestiging van het Departement Sociale School, aan de Groeneweg 151 te Heverlee.

³ Van 1 september 2009, hierna aan te duiden als: Toetsingskader

⁴ Eveneens van 1 september 2009

Tijdens het locatiebezoek heeft de commissie zich in verschillende gespreksronden van nadere informatie voorzien, onder meer aan de hand van de kritische aandachtspunten en de vragen die zij op het vooroverleg had voorbereid. In een laatste gesprek met het opleidingsmanagement is een aanvullend document gevraagd over de domeinspecifieke oriëntatie van de opleiding. De van de kant van de instelling hieromtrent toegezegde notitie is ontvangen op 7 april 2010. Zie voor de inhoud van die notitie Bijlage 4 bij dit adviesrapport.

In een slotberaad heeft de commissie op de bezokedag haar bevindingen op basis van het materiaal en de uitkomsten van de verschillende gespreksronden onderling besproken en vertaald naar, aan het Toetsingskader gekoppelde, conclusies. Daarbij is eerst per facet afzonderlijk een beoordeling uitgesproken en is vervolgens per onderwerp een oordeel gegeven over de desbetreffende facetten in onderling verband, uitmondend in een globaal eindadvies over de aanvraag als geheel.

De secretaris van de commissie heeft daarna een concept adviesrapport opgesteld dat, na verwerking van de daarop binnengekomen commentaren van de commissieleden, is geworden tot het definitieve advies zoals dat hier voorligt. Het adviesrapport is geaccordeerd door alle commissieleden en definitief vastgesteld door voorzitter en secretaris op 29 april 2010.

De commissie heeft haar conclusies in volledige onafhankelijkheid gevormd.

2.4 Totstandkoming domeinspecifiek referentiekader

De commissie hanteert het domeinspecifiek referentiekader zoals het in het aanvraagdossier voorkomt. Dit referentiekader is door de commissie aanvaard en als uitgangspunt voor haar beraadslagingen genomen. Voor een (korte) beschrijving van het referentiekader, zie verder bij 4.1.2 'Domeinspecifieke eisen'.

3 Beschrijving van de opleiding

3.1 Algemeen

naam instelling:	Katholieke Hogeschool Leuven (KH Leuven)
adres instelling:	Abdij van Park 9, 3001 Heverlee
aard instelling:	ambtshalve geregistreerd
vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden:	Departement Sociale School Groeneweg 151, 3001 Heverlee
naam van de voorgestelde opleiding:	Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid
afstudeerrichtingen	n.v.t.
onderwijstaal in de opleiding:	Nederlands
niveau en oriëntatie:	bachelor na bachelor (professioneel gericht)
studiegebied:	sociaal-agogisch werk, gezondheidszorg, onderwijs, handelswetenschappen en bedrijfskunde
nieuwe opleiding voor Vlaanderen:	ja
nieuwe opleiding voor de instelling:	ja
studieomvang:	60 ECTS
graad waartoe de voorgestelde opleiding leidt, kwalificatie van de graad en de specificatie van de graad:	professioneel gerichte bachelor
de titel die houders van de graad van deze voorgestelde opleiding kunnen voeren:	Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid (banaba ISNZ)
academiejaar waarin de opleiding in geval van erkenning voor het eerst zal worden aangeboden:	2010 - 2011
positief advies van de associatie	20 maart 2009 (Associatie KU-Leuven)
positief oordeel over de macrodoelmatigheid:	impliciet positief macrodoelmatigheidsoordeel o.g.v. art. 62 § 5 Structuurdecreet, per 10/07/09

3.2 Profiel instelling

Op de desbetreffende pagina van haar internetsite⁵ geeft de Katholieke Hogeschool Leuven (KHLeuven) het volgende profiel van zichzelf:

“De KHLeuven biedt professioneel hoger onderwijs aan voor een zo breed mogelijk publiek. Essentieel voor het onderwijs aan de KHLeuven is de beroepsgerichtheid ervan. Studenten ontwikkelen competenties die hen in staat stellen om in hun beroep op een kwalitatief hoogstaande wijze te blijven functioneren.

Het leerproces voltrekt zich in een wisselwerking tussen een theoretisch-wetenschappelijke onderbouwen een doorgedreven praktijkervaring. Van belang is dat studenten op zelfstandige wijze levenslang aan de nieuwe ontwikkelingen in hun beroep leren deelnemen.

De KHLeuven is studentgericht. Dit uit zich niet alleen maar toch onmiskenbaar in een sterk uitgebouwde studentenbegeleiding.

Als dynamische kennisinstelling luistert de KHLeuven permanent naar de signalen uit de regio en bredere omgeving. Ze werkt in grote openheid samen met binnen- en buitenlandse hogescholen en universiteiten en met de associatiepartners in het bijzonder. Gericht op een volwaardig partnerschap, werkt de KHLeuven samen met sociaal-economische, culturele, politieke en levensbeschouwelijke milieus om innovatie en kenniscirculatie te stimuleren.

De KHLeuven biedt haar personeel een aantrekkelijk en stimulerend werkklimaat aan. De diversiteit aan competenties van de medewerkers wordt gevaloriseerd, ontwikkeld en aangevuld. De KHLeuven werkt permanent aan kwaliteitsverbetering en streeft de hoogste Standaarden na.

De KHLeuven hecht een groot belang aan waarden en wil de waardengebonden competenties: leren, bezieling, samenwerken, initiatief nemen en respectvol handelen in alle geledingen van de hogeschool laten doordringen. Ze zet studenten en medewerkers aan tot kritisch en duurzaam denken. Ze draagt bij tot de vorming van zelfbewuste, democratisch ingestelde en geëngageerde wereldburgers met een open kijk op de multiculturele wereld. De KHLeuven plaatst zich binnen de christelijke traditie. Bij het uitstippelen van haar verdere weg laat zij zich leiden en inspireren door evangelische waarden.”

3.3 Profiel opleiding

Achterliggende visie/ missie van de opleiding

Vanuit de opdrachtverklaring van de KHLeuven (zoals weergegeven in par. 3.2 hierboven) is aan de voorgedragen opleiding de volgende missie meegegeven:

“De banaba internationale samenwerking Noord-Zuid leidt jonge mensen en volwassenen op tot competente, kritische en sociaal geëngageerde beroepskrachten. Deze werken integer opdat iedereen in onze snel veranderende maatschappij tot zijn recht kan komen en zin en mondiale verbondenheid kan ervaren.

De banaba is beroepsgericht, specialistisch en persoonsvormend. De opleiding wordt geschraagd door een brede menswetenschappelijke inbreng. Een doelbewuste verankering

⁵

<http://www.khleuven.be/> > Over-de-KHLeuven, onder het kopje 'De opdrachtsverklaring van de KH Leuven'.

in het werkveld, onder meer via een intensieve stage, maatschappelijke dienstverlening en praktijkgebaseerd onderzoek, ondersteunt de studenten, docenten en afgestudeerden in hun opdracht.

De opleiding draagt bij tot een respectvolle, democratische en tolerante wereld waarin voor iedereen solidariteit, sociale rechtvaardigheid en respect voor ecologische grenzen realiteit kan worden.”

De doelstellingen van de opleiding/ wat beoogt de opleiding?

Als doelstellingen van de opleiding formuleert de instelling de volgende:

“In brede zin staat de banaba internationale samenwerking Noord-Zuid (ISNZ) voor het bijdragen aan de realisatie van een menswaardig bestaan dat zowel in strikte als in brede zin wordt geïnterpreteerd, respectievelijk materieel en immaterieel. Het heeft bovendien zowel betrekking op individuen als groepen.

Bovendien concentreert de banaba-opleiding zich op probleemoplossend handelen, verandering en bevrijding. De professional werkt ontwikkelingsgericht én op basis van wederkerigheid. In het kader van internationale samenwerking Noord-Zuid is die wederkerigheid van fundamenteel belang. Het gaat steeds om een dialoog vanuit een grondhouding van verdraagzaamheid en wederzijds respect.

De banaba-opleiding is gesitueerd in een normatief kader. De afgestudeerde van de opleiding ISNZ is methodisch bezig met de realisatie van waarden. Deze waarden vertrekken van de fundamentele rechten van de mens. Zoals deze waarden is de afgestudeerde gericht op de optimalisatie van een menswaardig bestaan voor alle leden van de samenleving.

De banaba-opleiding hecht daarbij belang aan wederkerigheid en dialoog. In die zin wil ze capaciteitsopbouw in de ware zin van het woord realiseren. Capaciteitsversterking richt zich op de wederzijdse versterking en verbetering van capaciteiten en mogelijkheden zowel op individueel, organisatorisch als institutioneel niveau. Capaciteitsversterking gaat niet alleen om het vergroten van vaardigheden en verbeteren van procedures, maar ook om het veranderen van motivatie- en (intrinsieke) beloningsstructuren en het veranderen van perspectieven op andere culturen en continenten o.m. omwille van een toenemende globalisering en behoefte aan begripvolle tolerantie.

Eenmaal afgestudeerd heeft de student verschillende opties. De afgestudeerde kan, vooreerst, instappen in het beroepsveld dat aansluit bij zijn basisopleiding. Hij beschikt dan over interculturele en interdisciplinaire competenties die zijn inzetbaarheid zal verhogen. Ten tweede kan de student zich verder toeleggen op ontwikkelingssamenwerking al dan niet verbonden met zijn beroepscontext. Dit kan door ingeschakeld te worden in organisaties, zowel in het Noorden als in het Zuiden, in tal van sectoren, zoals: zorg, welzijn, cultuur, educatie en onderwijs, (geestelijke) gezondheidszorg, sport en recreatie, justitie, wonen, stadsontwikkeling, openbaar bestuur, veiligheid, rechtspraak, werk en inkomen, religie en levensbeschouwing, politiek, recreatie, toerisme, werk en sociale economie, vrije tijd.

Het werkveld en de overheid vragen in elk geval steeds meer naar interculturele competenties.”

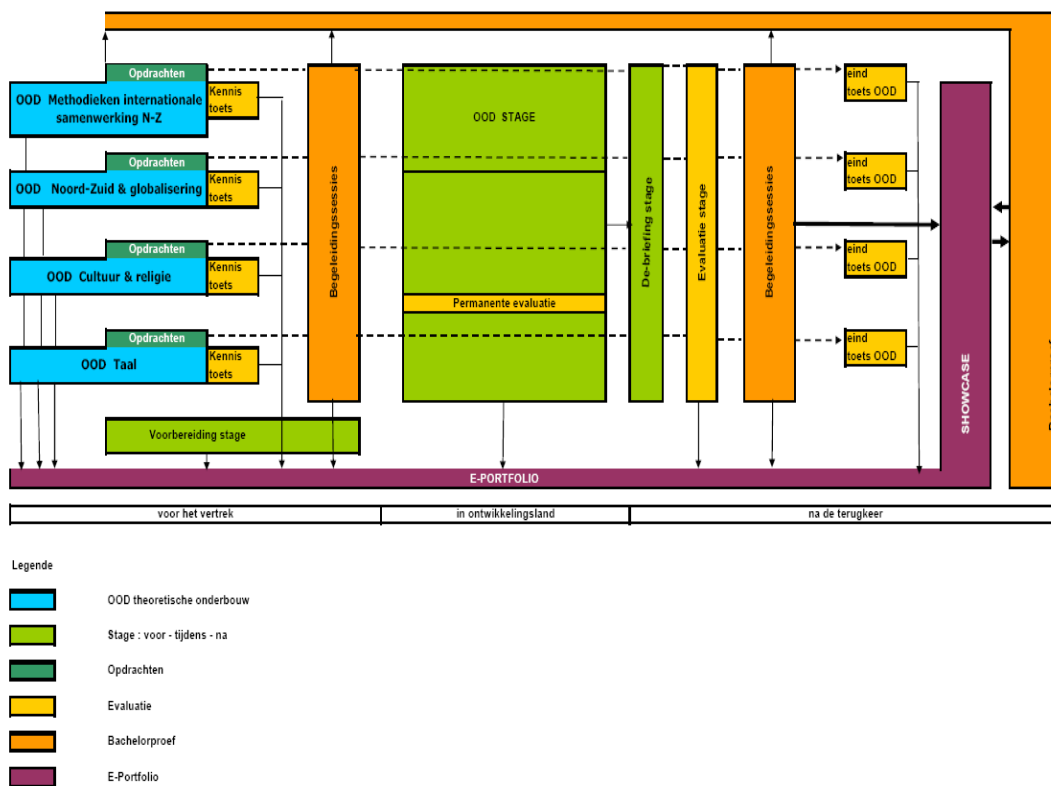
Beschrijving van het programma op hoofdlijnen

De banaba internationale samenwerking Noord-Zuid is een bachelor-na-bacheloropleiding met in totaal 60 ECTS-credits. Het doorlopen van het programma neemt in principe één jaar in beslag. Het opleidingsprogramma bestaat uit zes opleidingsonderdelen, te weten:

- Noord-Zuid en Globalisering;
- Cultuur en Religie;
- Taal;
- Methodieken internationale samenwerking Noord-Zuid;
- Stage;
- Bachelorproef.

In een eerste fase in de opleiding krijgt de student een intensieve theoretische voorbereiding. In een tweede fase past de student deze theorie toe tijdens een 22 weken durende stage in het Zuiden. Tijdens de stage komen de verschillende leerlijnen samen en evolueert de student exponentieel in de richting van de beoogde competenties van de opleiding. Voor, tijdens en na de stage werkt de student ook aan de bachelorproef. Elk opleidingsonderdeel wordt apart getoetst. In de bachelorproef komen een paper en de presentatie van de paper aan bod, maar ook toont de student aan dat hij de vooropgestelde competenties bereikte. Hij doet dit aan de hand van materiaal verzameld voor, tijdens en na de stage.

Schematisch weergegeven ziet het curriculum er als volgt uit:

uur 2 Schema van de opleiding

4 Beoordeling per onderwerp en facet

In dit hoofdstuk toetst het panel de aanvraag aan de hand van de zes onderwerpen en achttien facetten uit het Toetsingskader. Per facet is telkens eerst - omkaderd - de letterlijke omschrijving daarvan uit het Toetsingskader overgenomen. Daarna volgen (eveneens per facet) een samenvatting van de informatie verstrekt door de instelling, en de overwegingen en het oordeel van het panel. Tot slot geeft het panel per onderwerp een samenvattend oordeel.

4.1 Doelstellingen opleiding

Voor een beschrijving van het programma en de algemene doelstellingen (in de zin van achterliggende visie en uitgangspunten) van de opleiding zij verwezen naar het voorgaande hoofdstuk. De doelstellingen, in de betekenis van: te behalen eindkwalificaties, worden in de volgende twee paragrafen belicht.

4.1.1 Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

Professioneel gerichte bachelor:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren*
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk*
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar*

Bevindingen

De eindkwalificaties van de opleiding, geformuleerd als competenties die een afgestudeerde op het niveau van beginnend expert dient te beheersen, zijn door de instelling beschreven in een competentiematrix (pp. 23-27 van het aanvraagdossier). Het gaat daarbij om competenties die een verbreding vormen van de competenties waarover instromende studenten worden geacht te beschikken na afronding van hun professioneel gerichte basisopleiding op bachelorniveau in resp. sociaal werk, onderwijs (kleuter, lager en secundair), verpleegkunde en bedrijfsmanagement. De competenties zijn in drie stappen (niveaus) te behalen: van elementair niveau, via het integratieniveau, naar het beginnend expert-niveau. De competenties, zoals geformuleerd, zijn vrijwel uitsluitend van algemene beroepsgerichte en beroepsspecifieke aard. Het opleidingsprofiel, dat voor de onderhavige banaba is opgesteld⁶, gaat ervan uit dat de algemene competenties - die het

⁶ Dat is gebeurd door een KH-Leuven-brede stuurgroep.

Toetsingskader als (met een professioneel gerichte bachelor) te behalen competenties aanwijst - al behaald zijn met de respectieve initiële professionele bacheloropleiding die instromende studenten hebben doorlopen.

De competenties (23 in getal), die de beoogde eindkwalificaties vormen van de voorgedragen banaba, zijn gegeneerd/beschreven vanuit de vier rollen die een opgeleide geacht wordt professioneel te kunnen spelen in het beroepenveld waar migratie, interculturaliteit en diversiteit centraal staan, te weten: die van communicator, die van deskundige in Noord-Zuid problematiek en globalisering, die van intercultureel deskundige en die van interventiedeskundige capaciteitsopbouw.

Bij de invulling van de competenties is het referentiekader, van waaruit de KHLeuven handelt in al haar opdrachten, activiteiten en contacten met externen mede richtinggevend geweest. Dat referentiekader behelst vijf pijlers die - gerelateerd aan studenten - neerkomen op de volgende programmatische eisen: 1 [*leren*] studenten ondernemen acties om hun eigen professionele en persoonlijke ontwikkeling te bevorderen, 2 [*bezieling*] studenten voelen zich betrokken, 3 [*initiatiefnemen*] studenten zien kansen en zetten deze om in acties, 4. [*samenwerken*] studenten leveren een bijdrage aan een gezamenlijk resultaat op het niveau van de klasgroep, de opleiding, de hogeschool of de ruimere samenleving, en 5. [*respectvol handelen*], studenten handelen vanuit een open basishouding t.o.v anderen, hun opvattingen en hun eigenheid.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de instelling er op overtuigende wijze in geslaagd is om aan te tonen dat de voorgedragen opleiding van bachelor-na-bachelorniveau is. Met het programma wordt een verbreding (niet een verdieping) van competenties beoogd van professionele bachelors uit vier verschillende disciplines, naast de beroepseigen competenties waarover dezen reeds beschikken op grond van hun basisopleiding. Gelet op de praktijkgeoriënteerde en implementatiegerichte aanpak die van studenten wordt verlangd in het oplossen van vaak complexe probleemsituaties, kan worden gezegd dat het niveau ten minste van voortgezet professioneel bachelorniveau is.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 1.1 'Doelstellingen opleiding' als voldoende.

4.1.2 Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

- a. *De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereguleerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake*
- b. *Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.*

Bevindingen

[ad a.]

De instelling doet in het aanvraagdossier uitkomen dat het lastig is om te spreken van een 'aansluiten bij de eisen die door [...] het relevante beroepenveld worden gesteld', omdat van een éénduidig beroepenveld in deze geen sprake is. Niettemin meent de instelling dat van een 'aansluiten' in de door het Toetsingskader bedoelde zin wel degelijk kan worden gesproken. De instelling verwoordt dat als volgt:

"Een éénduidig beroepenveld, en dus een beroepenorganisatie, die input kan leveren voor het opleidingsprofiel is er niet. Dit betekent echter niet dat relevante stakeholders vanuit verschillende sectoren niet betrokken worden, vandaag en in de toekomst, bij de uitbouw van deze opleiding. De doelstellingen van de nieuwe banaba-opleiding werden opgebouwd en verfijnd gedurende de 14 jaar dat de hogeschool het postgraduaat Capaciteitsopbouw Noord-Zuid aanbood en dit in nauwe samenwerking en overleg met alle partners betrokken bij het postgraduaat. Het betreft hier zowel interne partners (binnen de KHLeuven) als externe partners (in België) en partners in het buitenland. Deze laatste groep zijn in hoofdzaak projectpartners die behoren tot de vierde pijler binnen de sector ontwikkelingswerk en/of projecten die de capaciteitsopbouw Noord-Zuid ondersteunen en/of werkzaam zijn in de basisgemeenschappen in het Zuiden."

De vier rollen die de basis vormden voor de beschrijving van de eindkwalificaties⁷ zijn naar het oordeel van de instelling voldoende domeinspecifiek om een afgestudeerde in de opleiding te kwalificeren voor werk in een uiteenlopend aantal sectoren, waarin het kunnen werken in een multiculturele setting in toenemende mate een vereiste is. De specifieke competenties waarvoor de banaba opleidt sluiten in dat opzicht zeker aan bij de nood die in die sectoren wordt gevoeld aan goed gekwalificeerd personeel. Als sectoren waar het hier om te doen is noemt de instelling de volgende: 'zorg en welzijn, cultuur, educatie en onderwijs, (geestelijke) gezondheidszorg, sport en recreatie, justitie, wonen, stadsontwikkeling, openbaar bestuur, veiligheid, rechtspraak, werk en inkomen, religie en levensbeschouwing, politiek, recreatie, toerisme, werk en sociale economie, vrije tijd, en het reguliere bedrijfsleven.'

In afsluitende zin meent de instelling te mogen stellen dat 'we het domeinspecifieke referentiekader voor deze banaba niet zozeer bij vakgenoten vinden maar wel in de duidelijk aangetoonde maatschappelijke relevantie van de te behalen competenties.'⁸

[ad b.]

De instelling geeft aan dat er sinds eind 2009 geregeld contact is geweest met een groot aantal organisaties uit het brede beroepenveld waar afgestudeerden terecht kunnen komen. Concreet worden genoemd de volgende koepelorganisaties, NGO's en instellingen die onderwijs en ontwikkelingssamenwerking combineren: Broederlijk Delen, Belgische Technische Coöperatie, CIMIC⁹, Directie-Generaal Ontwikkelingsamenwerking, HIVA-Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving, Living Stone Dialoog, Lumos¹⁰, Stad Leuven, Studio Globo, VLIR-UOS¹¹ en Wereldsolidariteit.

⁷ Bij facet 1.1. *Bevindingen* kwamen die rollen al ter sprake.

⁸ De instelling refereert daarbij aan de informatie die zij ten behoeve van de macrodoelmatigheidstoets ter zake heeft aangeleverd (Bijlage 6 bij het aanvraagdossier)

⁹ Centrum voor Intercultureel Management (KH Mechelen)

¹⁰ Leuvense Universitaire Medische Ontwikkelingsamenwerking en Solidariteit

¹¹ Vlaamse Interuniversitaire Raad – Universitaire Ontwikkelingsamenwerking

Over hetgeen het geregeld contact met genoemde instellingen voor de voorgedragen opleiding heeft opgeleverd en in de toekomst nog zal opleveren meldt de instelling in het aanvraagdossier het volgende:

“Tijdens de gesprekken met de vertegenwoordigers van bovenstaande organisaties werd vooreerst gezocht naar mogelijkheden tot samenwerking vanuit de overtuiging dat dit niet alleen beide organisaties ten goede zou komen, maar tevens vanuit het gemeenschappelijke belang die de KHLeuven en de verschillende organisaties in de sector hebben. Met verschillende organisaties is een intentieverklaring tot samenwerking afgesloten.

Vervolgens kwamen ook de visie en de concrete uitwerking van de opleiding ter sprake. Op basis van de commentaren en suggesties die werden geleverd (doelen van de opleiding concretiseren, belang van het brede werkveld etc.) werd het voorliggende dossier aangepast.

Een aantal van deze organisaties is ook bereid om structureel samen te werken rond de banaba internationale samenwerking Noord-Zuid. De opleiding kiest ervoor om de expertise en de stakeholders samen te brengen in een adviesraad. Momenteel heeft de professionele bacheloropleiding sociaal werk al ervaring met een dergelijke adviesraad.

De adviesraad van de banaba internationale samenwerking Noord-Zuid heeft als doelstelling hetzij op eigen initiatief hetzij op verzoek van de opleidingscommissie of departementale leiding advies te verlenen aan de opleiding betreffende de volgende opleidingsgebonden materies: (i) de opleidingsdoelstellingen met inbegrip van de competentiematrix, (ii) de programmaopbouw (iii) de stages, (iv) de bachelorproef, (v) (onderzoeks)projecten en dienstverlening, (vi) de kwaliteitszorg en (vii) de organisatie van contacten met stakeholders.

Verder is de adviesraad het orgaan dat relevante netwerken rond de banaba opbouwt en verankert. De adviesraad komt minimaal twee keer per jaar samen.”

Overwegingen

[ad a.]

Uit de formulering van de te behalen competenties en rollen waarop die competenties geënt zijn, meende de commissie te kunnen opmaken dat de opleiding met de nieuwe aanvraag een duidelijke omslag had doorgemaakt ten opzichte van de initiële aanvraag, namelijk van een meer klassieke en op de ‘bediening’ van ontwikkelingslanden georiënteerde benadering van Noord-Zuid verhoudingen, naar een sterkere oriëntatie op de eigen arbeidsmarkt (in het Noorden). En uit de antwoorden op door haar gestelde vragen over de domeinspecificiteit van de opleiding had de commissie verder stellig de indruk gekregen dat de opleiding zich gaandeweg ook meer aan het focussen is op banen in de economische sector, bij ‘klassieke’ stakeholders (zoals NGO’s), maar ook bij multinationals en KMO-bedrijven; en dan niet zozeer in het Zuiden als wel het Noorden.

Op de vraag of die indruk correct was, kreeg de commissie van het opleidingsmanagement een bevestigend antwoord. Bij die stand van zaken achtte de commissie het raadzaam om de instelling te vragen de actuele domeinspecifieke oriëntatie van de opleiding op de kortst mogelijke termijn op schrift te zetten, met een nadere verantwoording voor de veranderingen die dat (inhoudelijk) voor het programma zou kunnen hebben en eventueel ook voor het nog aan te werven personeel.

De instelling heeft dat gedaan bij brief van 7 april 2010, die achter dit rapport als Bijlage 4 is bijgevoegd. Uit de brief blijkt dat de banaba ISNZ in beginsel opleidt voor een carrière op de Belgische arbeidsmarkt. De focus ligt uitdrukkelijk niet op het afleveren van afgestudeerden voor een tewerkstelling in een ontwikkelingsland, aldus de instelling, die er nog aan toevoegt:

“Gesprekken met diverse stakeholders in België geven duidelijk aan dat de nood aan dergelijke specialisten afneemt, en in de toekomst zal blijven afnemen. De vraag naar multiculturele competenties in diverse sectoren van en op de Belgische arbeidsmarkt, daarentegen, groeit en blijft groeien. Het betreft daarbij niet alleen de zorg- en welzijnssectoren, maar tevens de economische sector. Ook binnen de economische sector wordt immers gezocht naar profielen met een bedrijfseconomische achtergrond die op internationaal niveau kunnen meewerken en meedenken. Dit kunnen multinationals zijn maar ook kleine of middelgrote ondernemingen.”

Verder tekenen zich duidelijk twee evoluties af in België waar afgestudeerden van nieuwe opleiding een plaats in zullen vinden, zo vult de instelling nog aan.

Er is ten eerste een stijgende nood aan ondersteuning van activiteiten in het kader van ‘Noord Zuid’ in België, in de sfeer van de vierde pijler, waarvan de ontwikkeling bijzonder breed in ‘scope’ is en onvoorspelbaar. Het staat wel buiten twijfel dat er een groeiende nood is aan professionalisering van deze sector en haar activiteiten, aldus de instelling.

Ten tweede groeit ook bij de klassieke stakeholders, zoals NGO’s, de nood aan specifieke profielen, ook met een economisch profiel. Deze personen worden tewerkgesteld in België waar de focus van de organisaties steeds meer komt te liggen op fondsenwerving, projectmanagement, opbouw van netwerken, sensibilisering en educatie binnen een stijgende concurrentiële omgeving.

De commissie is bijzonder te spreken over de domeinspecifieke oriëntatie die de instelling op deze wijze uiteindelijk aan de opleiding heeft gegeven. De door de instelling toegezegde aanpassing van het competentieprofiel (en rollenpakket) en de aanvulling/wijziging van het programma door een verdere explicitering van het economisch aspect zijn naar het oordeel van de commissie logische consequenties van een en ander. Het voornemen van de instelling om bij het aantrekken van personeel ook specifiek aandacht te besteden aan de beschikbaarheid van expertise met betrekking tot de Belgische arbeidsmarkt en de economie juicht de commissie van harte toe.

[ad b.]

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de beoogde eindkwalificaties bij het relevante beroepenveld zijn getoetst.

Vertegenwoordigers van instellingen en organisaties uit het beroepenveld hebben dat ten overstaan van de commissie bevestigd en aangegeven dat ze bereid zijn om bij te dragen aan de kwaliteitszorg voor de opleiding en als klankbord te willen fungeren voor de verdere ontwikkeling van de opleiding.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 1.2 ‘Domeinspecifieke eisen’ als voldoende.

4.1.3 Samenvattend oordeel onderwerp 1: Doelstellingen opleiding

Het niveau en de oriëntatie van de opleiding zijn onmiskenbaar die van een bachelor na bachelor. De domeinspecifieke oriëntatie van de opleiding is door de instelling - op uitnodiging van de commissie - geherformuleerd (in een aanvullend document) en daarmee

beter afgestemd op de eisen en behoeften vanuit het beroepenveld. De opleiding focust nu niet langer op tewerkstelling in een ontwikkelingsland, maar op functies in de Belgische arbeidsmarkt, met mogelijke uitstroom in de economische, onderwijs-, welzijns- en gezondheidssector van in België gevestigde NGO's, multinationals, midden- en kleinbedrijven en onderwijs-, welzijns- en zorginstellingen.

De eindkwalificaties (zoals weergegeven in het aanvraagdossier) zijn bij het relevante beroepenveld getoetst en passend bevonden met het oog op de wenselijk geachte verbreding van competenties van beroepsbeoefenaren in aantal sectoren, waarin het kunnen werken in een multiculturele setting in toenemende mate een vereiste is. Al waagt de commissie wel te betwijfelen of dat aantal zo groot en divers is als de instelling in het aanvraagdossier (p. 29) suggereert dat het geval is. Voor de sectoren waarvoor de bachelor-basisopleidingen sociaal werk, onderwijs, verpleegkunde en bedrijfsmanagement de directe toeleverende studies vormen, neemt de commissie aan dat dit wel zo is.

4.2 Programma

Voor een korte beschrijving van het programma wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

4.2.1 Facet 2.1. Eisen professionele gerichtheid

Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor professionele of academische gerichtheid:

Professioneel gerichte bacheloropleiding:

- a. *Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.*
- b. *Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.*
- c. *Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.*

Bevindingen

[ad a.]

Over de kennisontwikkeling wordt in het aanvraagdossier onder meer het volgende gereleveerd:

“De opleidingsonderdelen bouwen verder op de eindcompetenties van de basisopleidingen. De nieuwe aangereikte kennis heeft betrekking op algemene kennis, inzichten en methodieken betreffende het omgaan met interculturaliteit en alle aspecten die daarmee verbonden zijn, zoals kennis over het bestemmingsland en taalkennis. De al als bachelor verworven vaardigheden om zelfstandig kennis te verwerven worden aangewakkerd en verrijnd. Ook worden methodieken en criteria aangereikt om de opgezochte kennis te evalueren op zijn waarde, in een omgeving waar kennis soms onsamenhangend is en moeizaam op te sporen valt.

De opleidingsonderdelen Taal, Noord-Zuid en Globalisering, Cultuur en Religie vormen de theoretische onderbouw van de opleiding. In het opleidingsonderdeel Methodieken internationale samenwerking Noord-Zuid gaat het vooral om toegepaste kennis. Via dit

opleidingsonderdeel wordt ook de aanzet gegeven voor het opstarten van de bachelorproef. Hiervoor bouwt de student voort op de verworven onderzoeksvaardigheden. Deze worden verder uitgediept en toegespitst in en op een context van ontwikkelingssamenwerking. De kennisverwerving wordt ondersteund door aangeboden vakliteratuur en gastdocenten met ervaring op het terrein, of ervaring met interculturaliteit en ontwikkelingssamenwerking.”

Kennisontwikkeling via interactie met (toegepast) onderzoek vindt vooral plaats in het opleidingsonderdeel Methodieken (ISNZ), dat voortbouwt op de onderzoekskompetenties die studenten in hun initiële bacheloropleiding al hebben verworven:

De (in het opleidingsonderdeel Methodieken ISNZ) aangereikte methodieken wetenschappelijk onderzoek zijn toegespitst op het verfijnen van de informatievaardigheden. De wijze van informatie en kennisverwerving van de basisopleiding volstaat niet in de context van de banaba-opleiding. Gegeven de context van ontwikkelingssamenwerking en de omgeving waar de student verblijft, zal hij andere technieken en meer inspanningen moeten leveren om een wetenschappelijk verantwoorde studie te maken. Voor het vertrek naar het buitenland zal de student het ontwerp van zijn bachelorproef al uitgetekend hebben. Begeleiding door competente interne en externe promotoren is een onontbeerlijke factor voor het realiseren van deze doelstellingen. De ingerichte thematische leergroepen binnen het opleidingsonderdeel Bachelorproef (zowel voor als tijdens de stage) geven studenten de kans om ook in overleg en dialoog te gaan met medestudenten.”

[ad b.]

Aansluiting bij actuele ontwikkelingen in het vakgebied denkt de instelling voor de opleiding te kunnen verzekeren door onder meer van de in te zetten docenten te verlangen dat zij de vakliteratuur binnen het door hen bestreken domein (of domeinen) op de voet volgen, zowel via handboeken en tijdschriften als via de elektronische media. Docenten kunnen gespecialiseerde literatuur of specifieke materialen aanvragen.

De docenten worden verder in het kader van professionalisering aangemoedigd vaktechnische en didactische bijscholingen te volgen en congressen bij te wonen in binnen- en buitenland. Gast sprekers, ook van ontwikkelingslanden (de instelling noemt recente voorbeelden van sprekers uit Zuid Afrika, Burundi, Rwanda en Brazilië), worden geregeld uitgenodigd om recente ontwikkelingen te bespreken, onder meer tijdens ‘general colleges’. Deze staan steeds open voor alle studenten, personeelsleden en alumni. Het is van belang, aldus de instelling, dat alle kennis die via deze kanalen in de hogeschool wordt ingebracht, een voldoende rendement kent in het onderwijs. Daartoe is het, naar haar zeggen, noodzakelijk dat ze wordt verspreid onder alle collega’s binnen het betrokken vakgebied en dat afspraken worden gemaakt om ze ook daadwerkelijk te implementeren. Het eerst aangewezen forum voor een dergelijk overleg zijn, volgens de instelling, de vakteams waarin alle docenten die actief zijn binnen een bepaald deelgebied elkaar regelmatig ontmoeten.

Verder zegt de instelling ook te hechten aan regelmatige en intensieve contacten met het werkveld, om op die manier aansluiting te houden met actuele ontwikkelingen op het vakgebied. De instelling geeft aan dat op verschillende manieren te doen, onder andere via de adviesraad die twee maal per jaar bijeenkomt; door het uitnodigen van deskundigen om actuele ontwikkelingen te bespreken in docententeam verband, uitnodiging van begeleiders uit het Zuiden, inschakeling van gastdocenten en intervisiegesprekken met docenten van KATHO, CIMIC en HIVA.

[ad c.]

Over de hele linie van het programma wordt getraind in vaardigheden, zo stelt de instelling. Ook in de meer theoretisch onderdelen is dat naar haar zeggen het geval, daarbij refererend aan de vaardigheid van het zelfstandig opzoeken en kritisch verwerken van informatie.

“Interrelationele en methodische vaardigheden worden geleidelijk opgebouwd in de loop van de opleiding met behulp van de opleidingsonderdelen Methodieken internationale samenwerking Noord-Zuid en stage.

Deze vaardigheden worden aan de hand van opdrachten, trainingen en oefensessies gerealiseerd. In de beginfase wordt gewerkt met eenvoudige opdrachten. Gaandeweg worden de opdrachten complexer. Bij de keuze van opdrachten wordt steeds gestreefd naar een zo hoog mogelijk realiteitsgehalte. Voor en tijdens de stage wordt gewerkt met opdrachten vanuit het project in het bestemmingsland. Tijdens en na de stage wordt zeer veel aandacht besteed aan het begeleiden van de studenten. Via de e-portfolio, mail en webcam worden studenten gecoacht en ondersteund door supervisie en intervisie.”

Overwegingen

De commissie is van mening dat de instelling op overtuigende wijze heeft weten te onderbouwen dat het programma aansluit bij de criteria van professionele gerichtheid zoals die door het Toetsingskader worden geformuleerd. Aan de door haar gegeven onderbouwing heeft de commissie niets toe te voegen of af te doen.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 2.1 ‘Eisen professionele gerichtheid’ als voldoende.

4.2.2 Facet 2.2. Relatie tussen doelstellingen en programma

- a. *Het programma, het didactisch concept, de werkvormen en de wijze van toetsing weerspiegelen de te bereiken eindkwalificaties van de opleiding*
- b. *De te bereiken eindkwalificaties zijn aantoonbaar vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma*

Bevindingen

[ad a.]

De opleiding behelst een *programma* met een theoretische onderbouw, een praktijkdeel stage en een afrondend sluitstuk in de vorm van een bachelorproef waarmee, naar zeggen van de instelling, alle vier de rollen (met de daarbij behorende competenties, of eindkwalificaties) die voor de beroepspraktijk van belang zijn worden afgedekt. In een uitgebreide bespreking van elk van de opleidingsonderdelen geeft de instelling aan welke competenties (eindkwalificaties) daarmee beoogd zijn te bereiken. Per saldo blijkt uit het door de instelling gegeven overzicht van opleidingsonderdelen dat daarmee alle beoogde competenties (en rolinvullingen) worden afgedekt.

Het *didactisch concept* sluit daarbij, volgens de instelling, aan in de zin dat in het programma is gekozen voor een leeromgeving gekenmerkt door: (i) competentie-ontwikkeland onderwijs, met aandacht voor actief, reflecterend, samenwerkend en onderzoekend leren, (ii) een goed evenwicht tussen zelfstandig leren enerzijds en begeleiding en sturing door de docent anderzijds, (iii) een rijke context van hulpbronnen en

leermateriaal, (iv) ruimte voor sociale interactie tussen alle betrokkenen, en (v) authenticiteit van informatie en opdrachten, met het oog op toekomstige beroepssituaties.

De *werkvormen* die in het programma zijn gekozen sluiten, naar zeggen van de instelling, aan bij de differentiatie die het didactisch concept laat zien aan invulling van de leeromgeving. De werkvormen variëren naar gelang van de ontwikkelen vaardigheden, inzichten of cognitieve eisen. Het programma kent de volgende werkvormen, verspreid over één of meer van de opleidingsonderdelen, te weten: (i) activerend hoorcollege, (ii) begeleidingssessie, (iii) interactiecollege, (iv) opdrachten, (v) practicum, (vi) stage, (vii) seminarie, (viii) Toledo+, (ix) verslagen en (x) werkcollege.

Het Onderwijs- en examenreglement (OER) voorziet voor de onderhavige opleiding in een drietal *toetsings- of evaluatievormen*: een contactexamen (een schriftelijk, mondeling of praktijkexamen), een permanente evaluatie en een opdrachtexamen.

De evaluatie van de banaba ISNZ wordt opgebouwd vanuit drie invalshoeken: kennis en inzicht van de theoretische opleidingsonderdelen, het functioneren in de stage en de integratie van de competenties in de bachelorproef.

Via een formatieve kennistoets wordt nagegaan of de studenten de begrippen, relaties en inzichten voldoende beheersen. De kennistoetsing gebeurt na de lessenreeks en voor het vertrek van de student op stage. De student krijgt op deze manier inzicht op het niveau waarop hij zit en krijgt zijn leerpunten mee voor de stage.

Tijdens de opleidingsonderdelen krijgen de studenten beperkte opdrachten mee die uitgevoerd moeten worden tijdens de stage en als doel hebben de kennis van het opleidingsonderdelen te verdiepen en toe te passen in het werkveld.

Na hun terugkeer van stage tonen de studenten met een take-home toets aan dat zij hun kennis van het opleidingsonderdeel verdiept hebben.

De verschillende toetsingsmomenten zijn schematisch weergegeven in het programmaoverzicht in par. 3.3, in hoofdstuk 3 van dit rapport.

[ad b.]

In de beschrijving van de opleidingsonderdelen (pp. 40-48 aanvraagdossier) geeft de instelling weer hoe de te behalen eindkwalificaties vertaald zijn in termen van leerdoelen die met de resp. opleidingsonderdelen beoogd zijn te behalen. In een concordantiematrix (p.49) laat de instelling zien in welke opleidingsonderdelen welke competenties worden behaald, onderscheiden naar de drie niveaus waarin die competenties, door het programma heen, worden opgebouwd.

Overwegingen

[ad a.]

Het programma weerspiegelt de te bereiken eindkwalificaties doordat invulling van de onderscheiden programmaonderdelen is gebeurd conform het competentieprofiel waaraan opgeleiden moeten voldoen om vanuit een (relevante) basisdiscipline werkzaam te kunnen zijn in een multiculturele setting. Het competentieprofiel zal in verband met de aanscherping van de domeinspecifieke oriëntatie [zie facet 1.2] nog enigszins worden aangepast en eenduidiger afgestemd op de Belgische arbeidsmarkt. Daardoor zal ook het programma aanpassing ondergaan, in de zin dat in de relevante opleidingsonderdelen de elementen betreffende het economische aspect verder zullen worden uitgewerkt en geëxpliciteerd. De Belgische arbeidsmarkt krijgt bovendien een duidelijke plaats binnen de opleiding. Op die manier beoogt de instelling studenten optimaal voor te bereiden op hun intrede in de Belgische arbeidsmarkt, na het behalen van de banaba.

Ten aanzien van een tweetal opleidingsonderdelen heeft de commissie, bij gelegenheid van het locatiebezoek, geprobeerd wat meer duidelijkheid te krijgen over de invulling en zwaarte daarvan, te weten: het opleidingsonderdeel Taal en de Bachelorproef.

Voor het onderdeel Taal wordt in het aanvraagdossier als competentie (op beginnend expertniveau) verlangd: het mondeling en schriftelijk kunnen communiceren in lokale omgangstalen (p. 7). De commissie vond dat - naast de competentie van het mondeling en schriftelijk communiceren in een algemene omgangstaal - een zwaar, zo niet onoverkomelijk competentievereiste. Het opleidingsmanagement bleek die opvatting van de commissie te delen, de eis van het schriftelijk kunnen communiceren in een lokale omgangstaal bleek inmiddels al te zijn geschrap¹². Het mondeling kunnen communiceren, in de zin van: zich verstaanbaar of begrijpbaar weten te maken in een lokale omgangstaal wilde de opleiding toch wel als eis bij bepaalde stages overeind houden. Uit het gesprek met (ex-) studenten bleek dat zij het kunnen communiceren met lokale bevolking in een lokale omgangstaal - op elementair niveau wel te verstaan - zeker ook wel als een meerwaarde (immers drempelverlagend) hebben ervaren bij hun stageactiviteiten. Met die amendering (op elementair niveau) kan de commissie instemmen.

Ten aanzien van de bachelorproef vroeg de commissie zich af wat het opleidingsmanagement zich voorstelt bij de eisen¹³ dat de paper die met de bachelorproef wordt opgeleverd 'relevant, bruikbaar en vernieuwend' moet zijn en 'kennis ontsluit, nieuwe kennis ontwikkelt en het resultaat is van zelfstandig onderzoek'. Naar het oordeel van de commissie wordt de student met die eisen overvraagd. Per saldo zal de paper niet meer dan van bachelor niveau kunnen zijn, terwijl hier masterniveau lijkt te worden gevraagd. Zoals ook met de volgende zin wordt gesuggereerd in het aanvraagdossier: "De student toont (met de bachelorproef) op een wetenschappelijke wijze aan dat hij een probleemstelling kan formuleren en uitwerken met internationale samenwerking Noord-Zuid als invalshoek." Het opleidingsmanagement erkende dat de tekst van het aanvraagdossier en de betreffende ECTS-fiche op een te hoog niveau insteekt. Toegezegd werd de tekst aan te passen en naar bachelorniveau te herformuleren.

Het didactisch concept van vraaggericht onderwijs, afgestemd op werken in een multiculturele setting en gevoed vanuit een Noord-Zuid engagement, dat met een stage in het Zuiden is doorleefd, sluit goed aan bij de beoogde, te behalen eindkwalificaties. Datzelfde geldt voor de gekozen werkvormen: deze bevorderen de zelfwerkzaamheid van de student en zijn gericht op een multiculturele beleving van de eerder opgedane professionele basiskennis en -vaardigheden. De toetsingsvormen sluiten op hun beurt weer naadloos aan bij de werkvormen waarvoor is gekozen, met een opklimmende graad van moeilijkheid en complexiteit.

¹² In het document ECTS-fiches/studiewijzers In ontwikkeling, dat t.g.v. het locatiebezoek ter inzage lag heet het bij het opleidingsonderdeel Taal nu dat: "Afhankelijk van het land van bestemming kiest de student voor de opleiding voor een algemene omgangstaal: Engels, Frans, Spaan/Portugees. Daarnaast krijgt de student een korte introductie in een lokaal idioom (Wolof/Singalees)."
¹³ Geformuleerd in het aanvraagdossier (p. 47) en in het document ECTS-fiches/studiewijzers, zie ook noot 12.

[ad b.]

De uitvoerige beschrijving van de verschillende opleidingsonderdelen in combinatie met de concordantiematrix op p. 49 van het aanvraagdossier laten inderdaad zien dat de te bereiken eindkwalificaties aantoonbaar vertaald zijn in leerdoelen van het programma. Naar het idee van de commissie had de instelling met een beknoptere weergave van die leerdoelen kunnen volstaan. Nu stonden die verspreid en soms wat verstopt aangeduid bij de verschillende opleidingsonderdelen.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 2.2 'Relatie doelstellingen en programma' als voldoende. Zij wenst daar wel een kritische kanttekening bij te plaatsen waar het gaat om de omvang van de door de instelling ten aanzien van dit facet aangeleverde informatie. Het komt de commissie voor dat hier rustig gesproken kan worden van overkill: 36 pagina's om het voldaan zijn aan één van de (achttien) facetten van het Toetsingskader te onderbouwen kan niet anders dan als 'te veel van het goede' worden gekwalificeerd. Uit de berg aan informatie heeft de commissie nu zelf een selectie van naar haar idee relevante elementen moeten maken, op het gevaar af dat zij daarbij mogelijk een wat andere voorstelling van zaken heeft gegeven dan de instelling voor ogen had, of onbedoeld andere accenten heeft gelegd. De door de instelling bij gelegenheid van het locatiebezoek verstrekte gegevens – in de vorm van ECTS-fiches per opleidingsonderdeel – gaven in dit opzicht, naar het idee van de commissie, al een beduidend beknopter en accurater beeld te zien van het beoogde programma. In de verdere presentatie van de opleiding zou de instelling de beschrijving van de opleidingskenmerken (die onder dit facet zijn begrepen) tot een pagina of drie à vier dienen te beperken, om het overzichtelijk en begrijpelijk te houden.

4.2.3 Facet 2.3. Samenhang programma

Het programma is inhoudelijk samenhangend

Bevindingen

De samenhang van het programma beargumenteert de instelling voornamelijk vanuit twee posities, namelijk (a) de inhoud van het programma zelf en (b) het standpunt van de individuele student.

ad (a)

"Elk opleidingsonderdeel verhoudt zich tot de doelen van de opleiding. De opleidingsonderdelen zijn de bouwstenen die noodzakelijk zijn om tot een integratie te komen van de competenties die noodzakelijk zijn om deze doelen te realiseren. De integratie van het geheel gebeurt gefaseerd. In een eerste fase krijgen de studenten kennis en methodieken aangeboden via hoor- en werkcolleges en via trainingssessies (oriëntatie). Tijdens de stage zullen ze deze toepassen en starten met integreren. Aan de theoretische en methodische opleidingsonderdelen zijn opdrachten verbonden die worden uitgevoerd tijdens de stage. Het uitvoeren van die opdrachten garandeert de mogelijke realisatie van de integratie. De toetsing van de stage en van de opleidingsonderdelen gaat na in welke mate de student de specifieke competenties van de respectieve opleidingsonderdelen realiseerde. In de bachelorproef (paper en presentatie van paper alsook de bereikte competenties van de opleiding) toont de student aan dat hij de beoogde inhoudelijke

samenhang van het programma (doelen van de opleiding en competenties die daaruit voortvloeien) in voldoende mate heeft bereikt om te kunnen afstuderen.”

ad (b)

“De banaba ISNZ wordt vorm gegeven via drie verschillende, maar complementaire leerlijnen. Elke leerlijn heeft eigen uitgangspunten, waaruit verschillende werkmodellen/didactische scenario's voortvloeien. Afhankelijk van de leerlijn staan concepten, vaardigheden, ervaringen of een beroepsproduct op de voorgrond. Te onderscheiden zijn: de conceptuele en vaardighedenleerlijn, de integrale leerlijn (opdrachten en projecten) en de werkervarings- en reflectieleerlijn.”

Van elk van deze leerlijnen geeft de instelling vervolgens aan hoe die in het programma verwerkt zijn.

Overwegingen

De commissie meent dat de instelling inzichtelijk heeft weten te maken dat het programma zowel horizontaal (via de drie leerlijnen) als verticaal (in de volgtijdelijkheid van de theoretische en methodische opleidingsonderdelen resp. stage en bachelorproef) samenhangend is.

De aanscherping van de domeinspecifieke oriëntatie van de opleiding, zoals kenbaar gemaakt bij brief van 7 april 2010 (zie de *Overwegingen* bij facet 1.2), is de samenhang zeker ten goede gekomen. Het programma is nu eenduidiger gericht op het afleveren van afgestudeerden voor de Belgische arbeidsmarkt en daarop afgestemde competenties. Competentieprofiel en programma zullen dienovereenkomstig aangepast worden. Een hinken op twee gedachten, waaraan het programma - zoals gepresenteerd in het aanvraagdossier – nog enigermate mank ging wordt aldus vermeden en zo krijgt het programma een herkenbaarder profiel.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 2.4 'Samenhang' als voldoende.

4.2.4 Facet 2.4. Sudielast

De studietijd sluit aan bij de norm zoals vastgesteld bij decreet.

Bevindingen

Voor de berekening van de studiebelasting per opleidingsonderdeel is de instelling uit gegaan van de zgn. 'normstudent'. De normstudent is conform de afspraken met de Associatie K.U.Leuven de student die een credit behaalt voor een opleidingsonderdeel. Voor de verschillende opleidingsonderdelen hanteert de instelling een set van parameters voor les- en contacturen, begeleiding, evaluatie, opdrachten en zelfstudie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt al naar gelang het om één van de theoretische opleidingsonderdelen, dan wel de stage of bachelorproef gaat. In totaal wordt voor alle opleidingsonderdelen tezamen een studielast van minimaal 1500 en maximaal 1800 uur begroot.

Overwegingen

De commissie meent dat de instelling op zorgvuldige wijze de studiebelasting per opleidingsonderdeel heeft begroot. De begrote studiebelasting aan resp. contacturen, uren voor zelfstudie en uren voor het uitvoeren van opdrachten geeft een goede spreiding te zien over de verschillende opleidingsonderdelen, datzelfde geldt voor de urenbelasting voor de stage en de bachelorproef.

Daarnaar gevraagd door de commissie heeft het opleidingsmanagement aangegeven dat het aantal contacturen per week (voor de theoretische opleidingsonderdelen) 23 à 24 uur bedraagt tegenover 14 à 15 uur voor zelfstudie en de uitwerking van opdrachten. Het opleidingsmanagement hield daarbij nog wel een zekere slag om de arm omdat een aantal docenten nog moet worden aangetrokken en de opleiding hen een zekere vrije hand wil laten bij de nadere invulling van de verschillende opleidingsonderdelen. De verhouding contact- versus andere studieuren zou bij enkele opleidingsonderdelen uiteindelijk dus iets anders kunnen blijken te liggen. Daarom is op dit moment ook nog niet precies bekend hoeveel lesdagen het totale onderwijsprogramma zal omvatten. Het opleidingsmanagement heeft wel toegezegd de studiebelasting nauwlettend te zullen bewaken en ervoor te zorgen dat de reële studiebelasting zal worden afgestemd op de begrote studietijd, per onderdeel.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 2.4 'Studielast' als voldoende.

4.2.5 Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten:

Bachelor na bachelor. bachelorgraad, met (een) door het instellingsbestuur nader bepaalde kwalificatie(s), eventueel aangevuld met een onderzoek naar geschiktheid of bekwaamheid of een voorbereidingsprogramma

Bevindingen

Voor zover hier van belang meldt het aanvraagdossier over de toelatingsvoorwaarden tot de banaba ISNZ het volgende:

“De algemene toelatingsvoorwaarden voor de banaba's van de hogeschool zijn beschreven in het KHLeuven Onderwijs- en Examenreglement (OER). Deze zijn conform de Vlaamse decreten en het richtinggevend OER van de Associatie KU Leuven.

De specifieke toelatingsvoorwaarden voor de banaba internationale samenwerking Noord-Zuid voldoen hieraan en worden beschreven in de studiegids van de banaba. De banaba richt zich op afgestudeerde professionele bachelors sociaal werk, verpleegkunde, bedrijfsmanagement, en onderwijs (kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs).

De opleiding voorziet in een intensieve intakeprocedure, voorafgaand aan de inschrijving voor de opleiding. Deze procedure moet garant staan voor een goede informatie en afstemming met de kandidaat-studenten in functie van het beoogde opleidingsprofiel en de opleidingsdoelstellingen.”

Overwegingen

Naar de commissie heeft kunnen vaststellen zijn er geen andere specifieke toelatingsvoorwaarden dan wat de instelling in het aanvraagdossier het 'instroomprofiel' noemt, dat zij bij de toelating van kandidaten zegt te willen hanteren, te weten: afgestudeerd zijn in één van de volgende professionele bachelors: sociaal werk, verpleegkunde, bedrijfsmanagement en onderwijs.

Een studiegids voor de onderhavige opleiding, waarin (conform art. 38 van het OER¹⁴) eventueel meer of andere specifieke toelatingsvoorwaarden worden beschreven, was nog niet beschikbaar. Maar het opleidingsmanagement heeft niet de indruk gewekt dat nog andere (belangwekkende) specifieke toelatingsvoorwaarden zijn te verwachten.

De commissie acht de voorwaarde (het wenselijke instroomprofiel) van een diploma in één van de vier genoemde professionele bachelors ook zeker passend, gelet op het 'uitstroomprofiel' van de beroepen waarop de opleiding focust. De commissie zou dan ook vinden dat de opleiding in beginsel niet van die voorwaarde (gewenst profiel) zou moeten afwijken. De instelling gaat er blijkens het aanvraagdossier vanuit dat ook kandidaat-studenten die niet beantwoorden aan het vooropgestelde instroomprofiel kunnen instromen en dat op basis van de intakeprocedure in die gevallen individuele leerlijnen kunnen worden opgesteld om deze kandidaten een handreiking te geven tot het behalen van de beoogde eindkwalificaties. Maar de commissie vindt dat de instelling kandidaten zonder een diploma in een van de genoemde basisopleidingen alleen zou mogen toelaten als ten minste gelijkwaardige competenties zijn aangetoond of verworven.

De commissie is bijzonder te spreken over de intensieve intakeprocedure die de opleiding voornemens is te volgen bij alle kandidaat-studenten die zich aanmelden, ook bij hen die in beginsel wel aan het instroomprofiel voldoen.

Het doormaken van de intakeprocedure is essentieel voor deze opleiding met het oog op het engagement dat nodig is om een buitenlandse stage tot een goed einde te brengen en vanwege een juiste matching met de duopartner, zeker ook gelet op de zwaarte van de stage binnen het geheel van de opleiding. De stappen van de intakeprocedure, zoals beschreven door de instelling, moeten daar garant voor staan. De commissie meent dat dat het geval is, niet in de laatste plaats omdat de instelling in het kader van de postgraduaat Noord-Zuid inmiddels kan bogen op 14 jaar ervaring met werving en selectie van studenten.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 2.5 'Toelatingsvoorwaarden' als voldoende.

4.2.6 Facet 2.6. Studietoelating

*De opleiding voldoet aan formele eisen m.b.t. de studietoelating:
Bachelor na bachelor: ten minste 60 studiepunten*

Bevindingen

Decretaal is bepaald dat een banaba aan het formele vereiste van 60 ECTS dient te voldoen, dat wil zeggen een studietoelating tussen de 1500 en 1800 uren dient te realiseren.

¹⁴ Zie: www.khleuven.be/Info-inschrijven/Reglement/1721/hoofdstuk/6

De voorgedragen opleiding kent, volgens opgaaf van de instelling, ten minste een studielast van 60 ECTS.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de voorgedragen opleiding voldoet aan de decretale minimumomvang van 60 ECTS.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 2.6 'Studieomvang' als voldoende.

4.2.7 Samenvattend oordeel onderwerp 2: Programma

Het programma behelst een coherent geheel van opleidingsonderdelen, in een logische volgtijdelijke ordening van theoretische en methodische onderdelen, gevolgd door een stage en een bachelorproef. Het didactisch concept sluit goed aan bij het profiel dat voor de opleiding is opgesteld, aan de hand van te behalen competenties. Datzelfde geldt voor de gekozen werkvormen en de uiteenlopende (en in graad van moeilijkheid opklimmende reeks van) toetsingsmodaliteiten.

Het programma in totaliteit kwalificeert de commissie als zwaar, maar studeerbaar.

Als specifieke toelatingsvoorwaarde hanteert de opleiding het bezit van een diploma in een van de basisbachelors: bedrijfsmanagement, onderwijs, sociaal werk of verpleegkunde.

De commissie vindt dat de opleiding strikt de hand moet houden aan deze toelatingsvoorwaarde en uiterst terughoudend zou dienen te zijn in het toelaten van kandidaten zonder een dergelijk diploma.

Alle facetten van het onderwerp 'Programma' beoordeelt de commissie als voldoende, daarmee krijgt ook het onderwerp zelf een voldoende.

4.3 Inzet personeel

4.3.1 Facet 3.1. Eisen professionele gerichtheid

De opleiding sluit aan bij het volgende criterium voor de inzet van personeel van een professioneel gerichte opleiding:
- het onderwijs zal voor een belangrijk deel worden verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk

Bevindingen

Over dit facet valt in het aanvraagdossier het volgende te lezen:

"Het personeel dat ingezet wordt in de banaba internationale samenwerking Noord-Zuid wordt ingezet vanuit een specifieke expertise in de materie. Deze personen komen van zowel binnen (docenten inclusief trajectbegeleiders) als van buiten de KHLeuven (gastdocenten). Een aantal van de docenten is reeds jaren verbonden aan het huidige postgraduaat en heeft daarbinnen ervaring met het begeleiden van stages Noord-Zuid opgebouwd. Nieuwe trajectbegeleiders worden geselecteerd via een binnen de hogeschool afgesloten selectieprocedure. Nieuwe trajectbegeleiders krijgen een professionaliserings-traject alvorens ze zelfstandig hun taken als trajectbegeleider kunnen uitoefenen. Zij krijgen eerst een introductie in de opleiding en haar doelstellingen. Vervolgens worden zij gecoacht in de specificiteit van een stage in het Zuiden. Zij worden hierin ondersteund door middel

van intervisie met ervaren trajectbegeleiders en supervisie met de opleidingscoördinator. De docenten voor de opleidingsonderdelen met een meer theoretische of een methodische invalshoek worden aangeworven via een selectieprocedure die gelijkloopt met de selectieprocedure voor trajectbegeleiders. Zij tonen via hun CV en hun publicaties aan dat zij experts zijn op hun respectieve domeinen.

Gastdocenten worden uitgenodigd op basis van hun expertise in één van de relevante onderwerpen in de opleidingsonderdelen. Zij worden gekozen op basis van hun onderzoek en onderwijs in andere instellingen, vanuit hun expertise op het werkveld.”

Verder is met de keuze voor de bachelorproef in het programma bewust geprobeerd een bundeling van expertises tot stand te brengen, waarbij door de aanwezigheid van externe deskundigen ook een brug wordt geslagen naar beleid en werkveld, aldus de instelling.

Overwegingen

De instelling heeft op inzichtelijke en overtuigende wijze duidelijk weten te maken dat het onderwijs in de opleiding voor een belangrijk, zo niet overwegend, deel zal worden verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen opleiding en beroepspraktijk.

In Noord-Zuid verhoudingen betekent het kunnen leggen van een verbinding met de beroepspraktijk - meer dan in enige andere sector - het bezit van kennis van en ervaring met de organisatorische en institutionele setting waarin men in het Zuiden heeft te werken. Geregeld contact hebben met en werken in (of ten minste geruime tijd gewerkt hebben in) het Zuiden is daarvoor een essentieel vereiste. Van belang is dat docenten die studenten bij hun stage in het Zuiden vanuit de hogeschool begeleiden zelf ook kunnen bogen op relevante en ruime werkervaring in het Zuiden. Voor een stage die de helft van het aantal studiepunten van de opleiding uitmaakt, geldt dat onvoorwaardelijk.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het merendeel van de vaste docenten van het betrokken departement over die werkervaring beschikt en dus in eigen persoon de verbinding met de beroepspraktijk legt, terwijl ze daarnaast ook vaak intensieve contacten onderhouden met het Zuiden en daar ook geregeld naar toe reizen. Voor de gastdocenten die in het programma worden ingezet en voor de ‘externen’, die betrokken worden bij de keuzes voor de invulling van de onderwerpen van de bachelorproef en de jurering daarvan, geldt dat tot op zekere hoogte evenzeer.

Vanwege de bijgestelde doelstellingen van de opleiding [zie *Overwegingen* bij facet 1.2, onder a.] zal de instelling ook personeel aantrekken voor de leercomponenten ‘Belgische arbeidsmarkt’ en economie.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 3.1 ‘Eisen professionele gerichtheid’ als voldoende.

4.3.2 Facet 3.2. Kwantiteit personeel

c. Er wordt voldoende capaciteit beschikbaar gesteld om de nieuwe opleiding te kunnen starten.   d. Er wordt voldoende capaciteit beschikbaar gesteld om de nieuwe opleiding te kunnen continueren.

Bevindingen

De instelling heeft de kwantiteit van het voor de opleiding in te zetten personeel berekend op twee simulaties: 45 en 90 studenten in de eenjarige Banaba ISNZ.

De instelling heeft dat gedaan in percentages fte voor het verzorgen van het onderwijs in de verschillende opleidingsonderdelen, voor coördinatie en beheersactiviteiten ten behoeve

van de opleiding. Daarbij zijn parameters gebruikt die binnen het departement Sociale School gebruikelijk zijn om te worden gehanteerd voor het begroten van personeelsinzet. Voor de capaciteit van 20-45 studenten (in de aanloopfase van de opleiding) geeft onderstaand overzicht weer welke percentages fte dan eventueel nodig zijn:

	20 stud	25 stud	30 stud	35 stud	40 stud	45 stud
Coördinatie van de opleiding	30%					
Opleidingscommissie	11%					
Noord-Zuid en Globalisering Methodieken Int. Samenwerking Noord-Zuid Cultuur en Religie	30%					
Taal	37,5%					
Bachelorproef	30%	37,5%	45%	52,5%	60%	67,5%
Stage	40%	50%	60%	70%	80%	90%
Totaal fte	141%	158,5%	176%	193,5%	211%	266%

Bij een instroom van 45 studenten levert dat concreet een student/staf-ratio op van 45 : 2.66 fte = 16.9 student op 1 fte staf. Geëxtrapoleerd naar een instroom van 90 studenten komt dat neer op een student/staf-ratio van 18.9 : 1. Uitgedrukt in een student/docent-ratio (waarbij geen rekening wordt gehouden met de inzet van gastdocenten) komen die waarden neer op resp. 20:1 bij 45 studenten en 20.7:1 bij 90 studenten.

Overwegingen

De instelling heeft op inzichtelijke wijze duidelijk weten te maken dat de capaciteit die aan personeel gaat worden ingezet voldoende is om de opleiding te kunnen starten en te kunnen continueren. Een student/docent-ratio van 20 op 1 fte, bij een instroom van 45 studenten, en van 20.69 op 1 fte bij een instroom van 90 studenten zijn alleszins acceptabele scores, gelet ook op de gemiddelde student/docent ratio van 24,3 bij instellingen van hoger onderwijs in Nederland, gemeten naar de stand in 2007.¹⁵

Maar ook afgaande op de eigen ervaringen van het departement SSH bij de inzet van personeel in het bestaande (reguliere) aanbod van opleidingen, is de begrote docent-inzet toereikend om de (banaba) opleiding te kunnen verzorgen.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 3.2 'Kwantiteit personeel' als voldoende.

4.3.3 Facet 3.3. Kwaliteit personeel

Het in te zetten personeel is gekwalificeerd voor een inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma

¹⁵ De instelling ontleent die cijfers aan het rapport 'Feiten en cijfers. Personeel in het hoger beroepsonderwijs', HBO-Raad febr. 2009

Bevindingen

De instelling onderbouwt de gekwalificeerdheid van het in te zetten personeel door er onder meer op te wijzen dat:

“De deskundigheid van het in te zetten personeel op verschillende vlakken [verzekerd is]. De banaba-opleiding kan voortbouwen op de aanwezige expertise in de KHLeuven, maar er wordt een specifiek aanwervingsbeleid gerealiseerd om de nodige deskundigheid, o.a. richting het multidisciplinaire karakter, te garanderen. Eenmaal aangeworven krijgt de functioneringsbegeleiding en het evaluatiebeleid van de hogeschool en het departement een belangrijke rol als kwaliteitsgarantie.

Eerst en vooral is er de vakinhoudelijke en onderwijskundige expertise:

- de docenten die ingezet worden bij de theoretische en methodische opleidingsonderdelen zijn verbonden aan het Departement Sociale School Heverlee, dan wel gastdocenten van andere departementen van de Katholieke Hogeschool Leuven of buiten de hogeschool. Gastdocenten betreffen dan vaak experts uit de sector ontwikkelingssamenwerking of experts betreffende de methodieken gehanteerd in de opleiding;
- de (gast)docenten van de theoretische opleidingsonderdelen worden ingezet vanuit hun inhoudelijke of methodische expertise met betrekking tot Noord-Zuid vraagstukken, interculturaliteit en capaciteitsopbouw;
- alle trajectbegeleiders beschikken over expertise betreffende begeleiding, ontwikkelen expertise op vlak van landdeskundigheid en lokale netwerken in het Zuiden en maken actief de verbinding naar de inleidende opleidingsonderdelen;
- naast de ervaring als docent bouwen alle trajectbegeleiders ervaring op als ‘landdeskundige’. Zij krijgen daarbij ondersteuning van andere docenten of medewerkers vanuit een kader van geëngageerd vrijwilligerswerk.
- alle trajectbegeleiders professionaliseren zich in de taal van het bestemmingsland.
- het multidisciplinaire karakter van de opleiding moet ook blijken uit het team van docenten. Dit maakt specifiek deel uit van het aanwervingsbeleid voor de banaba-opleiding. Terwijl in de postgraduaatopleiding voornamelijk maatschappelijk assistenten werden tewerkgesteld, wordt via het aanwervingsbeleid een inhaalslag gemaakt naar de andere disciplines. Deze andere disciplines zijn al vertegenwoordigd in de opleidingscommissie.

De opleiding kan daarnaast steunen op de ruime expertise van het departement (en de hogeschool) om de opleiding organisatorisch aan te sturen (management en coördinatie) en ondersteuning (zowel onderwijskundig als administratief) te garanderen.“

De instelling voegt daar nog een drietal korte observaties aan toe, te weten:

- De opleiding bewaakt de expertise door voortdurende aandacht voor professionalisering van haar docentenkorps en heeft aandacht voor de introductie van nieuwe trajectbegeleiders.
- De opleiding laat zich omringen door deskundigheid via een grote betrokkenheid van werkveld en andere stakeholders.
- De opleiding doet onderzoek naar de kwaliteit en deelt haar expertise.

Overwegingen

De commissie meent dat de instelling inderdaad personeel zal inzetten dat inhoudelijk, onderwijskundig en organisatorisch voldoende gekwalificeerd is om het programma te kunnen verzorgen. Dat geldt, afgaande op de bijgeleverde cv's, in inhoudelijke en didactische zin zowel voor de docenten in eigen dienst als voor de gastdocenten.

Daar komt in positieve zin bij, wat de commissie bij facet 3.1 al vaststelde, namelijk dat het in te zetten team van vaste docenten voor het grootste deel zelf ook over ruime werkervaring in het Zuiden beschikt.

De opleiding kan daarnaast steunen op de ruime expertise van het departement in het organisatorisch aansturen van de opleidingen en het onderwijskundig en administratief ondersteunen daarvan.

De commissie constateert in dit verband nog dat de instelling, vanwege de heroriëntatie op de doelstellingen van de opleiding [zie de *Overwegingen* onder facet 1.2, onder ad. b], zich naar eigen zeggen sterk zal maken voor de inzet van personeel dat over relevante expertise beschikt voor de domeinen 'Belgische arbeidsmarkt' en (bedrijfs)economie.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 3.3 'Kwaliteit personeel' als voldoende.

4.3.4 Samenvattend oordeel onderwerp 3: Inzet personeel

De inzet van personeel waardeert de commissie over de hele linie als voldoende. Het onderwijs in de nieuwe opleiding zal worden verzorgd door docenten, gastdocenten en 'externen' (bij de begeleiding en jurering van bachelorproeven) die in ruime mate een verbinding leggen tussen de opleiding en de beroepspraktijk. De kwantiteit van het team van docenten dat de instelling wil gaan inzetten is toereikend om de voorgedragen opleiding te kunnen starten en continuëren. De kwaliteit van de in te zetten (gast)docenten en begeleiders, zowel inhoudelijk als didactisch, is van een behoorlijk niveau. De opleiding kan daarenboven steunen op de ruime expertise van het departement Sociale School Heverlee (en de hogeschool) om de opleiding organisatorisch aan te sturen en administratief te faciliteren.

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De voorgestelde huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Bevindingen

De banaba ISNZ zal worden aangeboden in de gebouwen van het departement Sociale School Heverlee en kan volledig gebruik maken van de infrastructuur van het departement. De bruikbare oppervlakte van het gebouwencomplex beslaat ongeveer 6.900 vierkante meter. De beschikbare lokalen worden via een computerprogramma (Syllabus +), afhankelijk van het betreffende opleidingsonderdeel en de daarbij gehanteerde onderwijsmethodiek(en), op adequate en snelle wijze in een lessenrooster ingedeeld en toegewezen.

Tijdens het academiejaar 2010-2011 wordt een nieuw studielandschap inclusief een mediatheek in gebruik genomen. In dit landschap zullen zowel open werkruimten als aparte seminarielokalen te vinden zijn. Studenten krijgen daar de gelegenheid om in groepen of individueel te werken. Er is een ruim elektronisch aanbod via de e-bibliotheek.

Het departement Sociale School Heverlee beschikt over uitgebreide voorzieningen op het vlak van ICT. De Associatie K.U.Leuven beschikt over een gemeenschappelijk digitaal platform, Toledo, dat ook in de KHLeuven wordt gebruikt. Het gebruik hiervan wordt gestimuleerd en wordt begeleid via een werkgroep op hogeschoolniveau.

Naast het didactische netwerk is er ook een administratief netwerk voor studenten- en personeelsadministratie.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de instelling voldoende en op de nieuwe opleiding toegeruste onderwijsruimten en faciliteiten beschikbaar stelt om de opleiding te kunnen aanbieden. De leerondersteunende voorzieningen, waaronder de algemene ICT-faciliteiten, de audiovisuele middelen en de digitale leeromgeving Toledo zijn van goede kwaliteit. Positief waardeert de commissie aan de laatst genoemde voorziening verder nog dat die geschikt is (gemaakt) voor trajectbegeleiding met gebruikmaking van het elektronisch portfolio. Naar de commissie heeft begrepen en kunnen constateren zal het in 2010/2011 in gebruik te nemen studielandschap, met mediathecaire voorzieningen, voldoen aan de nieuwste didactisch-technische eisen.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 4.1 'Materiële voorzieningen' als voldoende.

4.4.2 Facet 4.2. Studiebegeleiding

Er is voorzien in personele capaciteit voor studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten die adequaat zijn met het oog op de studievoortgang.

Bevindingen

De studenten van de banaba internationale samenwerking Noord-Zuid kunnen gebruik maken van de studie- en studentenbegeleidingsfaciliteiten van de hogeschool en het departement Sociale School Heverlee. Daarnaast is er specifiek voor de studenten van deze banaba-opleiding nog studie- en studentenbegeleiding op maat voorzien. Het departement Sociale School Heverlee kent een studieadviesbureau (StAB). Dit bureau coördineert verschillende functies betrokken bij studie- en studentenbegeleiding. In het departement SSH maken de studenten- en ombudsdienst, de studieadviseur, de studiebegeleider, de coördinator studentenadministratie, een opleidingshoofd en het adjunct-departementshoofd er deel van uit. Het studieadviesbureau bespreekt de studievoortgang van zowel groepen als van individuele studenten. Hier worden ook remediërende maatregelen uitgewerkt en voorgesteld aan de opleidingscommissie. Studenten en kandidaat-studenten kunnen er terecht voor onder meer: vragen over het opleidingsprogramma en over slaagkansen; het bespreken en vastleggen van studietrajecten, wijzigingen in studiecontracten; problemen met studievaardigheden; psychosociale begeleiding; onderwijs -en examenproblemen; studieadviezen en eventuele leerkredieten.

Voor alles wat met het statuut van de student te maken heeft, beschikt het departement over een studentendienst die wordt opgenomen door twee medewerkers (in totaal 90% fte). Deze studentendienst functioneert tevens als ombuds.

De studie- en studentenbegeleiding voor de banaba internationale samenwerking Noord-Zuid komt de nadruk te liggen op trajectbegeleiding in het kader van een langdurige professionele bachelorstage in het Zuiden.

De opleiding koos ervoor om het hele traject - vanaf de instroom, gedurende de doorstroom tot en met de uitstroom - te omkaderen en vorm te geven via het elektronisch portfolio (e-PF) en de Toledo community.

- De instroombegeleiding concentreert zich op het leveren van informatie en advies aan de studenten alvorens ze zich inschrijven. De procedure loopt twee maal: van november tot april en van februari tot augustus.

- Bij de doorstroombegeleiding ligt de nadruk op het opleidingstraject van de student. Er wordt zowel aandacht besteed aan het proces als aan het product (de bachelorproef). In dit onderdeel speelt de trajectbegeleider een bijzondere rol. Hij is immers de persoonlijke coach van de student waarop de student voor, tijdens en na de professionele stage, een beroep doet om zijn kansen tot het behalen van de vooropgestelde competenties te optimaliseren.

- Het aspect uitstroom, specifiek voor de banaba-opleiding (in het bijzonder alumniwerking), wordt meegenomen in het beleidsplan voor nadere uitwerking.

Overwegingen

De commissie heeft waardering voor de verscheidenheid aan begeleiding die voor de opleiding is voorzien en de momenten waarop die begeleiding tijdens de opleiding, maar ook daaraan voorafgaand en daarna, wordt geboden.

De personele capaciteit die de instelling daarvoor vrijmaakt, is naar het oordeel van de commissie adequaat met het oog op de studievoortgang en de aansluiting op de beroepspraktijk.

De commissie stelt in dit verband nog wel vast dat studenten aangeven het op prijs te stellen als er naast en bovenop de begeleiding, die met het oog op de inhoud van het stageverslag vanuit de instelling wordt geboden, ook begeleiding in de vorm van nazorg - bij terugkeer - zou zijn. Die nazorg bij de verwerking van opgedane ervaringen wordt als wenselijk ervaren omdat het voor studenten meestal een eerste ervaring in het Zuiden is en dat geeft vaak aanleiding tot een cultuurschok, ook (weer) bij terugkomst.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 4.2 'Studiebegeleiding' als voldoende.

4.4.3 Samenvattend oordeel onderwerp 4: Voorzieningen

De materiële voorzieningen zijn van goede kwaliteit en toereikend om de opleiding te kunnen realiseren. De voorziene personele capaciteit voor studiebegeleiding en informatievoorziening is toereikend.

Het panel beoordeelt de twee facetten van het onderwerp 'Voorzieningen' als voldoende; het onderwerp is daarmee zelf ook voldoende.

4.5 Interne kwaliteitszorg

4.5.1 Facet 5.1. Systematische aanpak

Er is voorzien in een systeem van interne kwaliteitszorg, waarbij mede aan de hand van toetsbare streefdoelen en periodieke evaluaties verbetermaatregelen worden getroffen.

Bevindingen

De instelling geeft allereerst een uitgebreide beschrijving van het kwaliteitssysteem zoals dat op instellings- en departementsniveau bestaat (pp. 99-108 van het aanvraagdossier). Voor de onderhavige banaba-opleiding is daarbij van belang hetgeen wordt opgemerkt over het (departementaal) gebruik van het elektronisch hulpmiddel van de TRIS (Transnationale Institutionele Samenwerking) en de evaluatie van opleidingsonderdelen op departementaal niveau.

Met behulp van TRIS worden zogeheten nulmetingen ten aanzien van opleidingen uitgevoerd. Op basis van vooraf gedefinieerde criteria beoordelen de opleidingscommissie, de departementale leiding en de studentenvertegenwoordiging de positie van de opleiding, eerst individueel en daarna in consensusvergadering. Nadien kan een gewenste positie worden bepaald en, in voorkomende gevallen, een verbetertraject en prioritaire verbeteracties vastgesteld. Een nulmeting voor de banaba ISNZ wordt uitgevoerd eind oktober 2010.

Het departement SSH evalueert de opleidingsonderdelen via een eigen ontwikkeld elektronisch evaluatiesysteem, gebaseerd op Gover. Het doel van de evaluatie is de studenten feedback te laten geven aan de docent. Bij het evaluatieonderzoek wordt gepeild naar de tevredenheid van de studenten over doelstellingen, inhoud, werkvormen en evaluatie van het opleidingsonderdeel. Ook de doceerkwaliteit van de docent wordt bevraagd. Het onderzoek wordt minimaal één keer in de vijf jaar uitgevoerd. Nieuwe docenten of docenten die een nieuwe opdracht opnemen, worden de eerste twee jaar minstens één keer geëvalueerd. In concreto betekent dit dat er op het einde van het eerste jaar van de banaba-opleiding voor elk van de zes opleidingsonderdelen een bevraging zal zijn. Ook de begeleiding van de stage door de trajectbegeleiders kan worden meegenomen in dit systeem.

De evaluaties door studenten van opleidingsonderdelen worden zo afgeleverd dat individuele docenten zich kunnen vergelijken met de algemene bevindingen van alle opleidingsonderdelen georganiseerd in het departement SSH, dus inclusief de basisopleiding sociaal werk. Dit maakt 'benchmarking' mogelijk, ook bij de start van een nieuwe opleiding. De resultaten van de bevraging worden besproken in het functioneringsgesprek met de desbetreffende docent en, op geaggregeerd niveau, in de opleidingscommissie.

Elke opleiding, dus ook de onderhavige banaba, dient elke twee jaar te rapporteren over de implementatie van het beleidsplan. In deze rapportering wordt beschreven welke acties al dan niet gerealiseerd zijn en wat daarbij de eventuele belemmerende of faciliterende factoren waren. Op basis van deze rapporteringen wordt een syntheseverslag opgesteld. Dit verslag wordt besproken in het directieteam, de departementale raad, de academische raad

en de Raad van Bestuur. De uitkomsten daarvan kunnen eventueel aanleiding geven tot bijstelling van de beleidsplannen.

Verder worden op banabaniveau nog de volgende meetinstrumenten ingezet met het oog op kwaliteitszorg: studietijdmetingen, bevragingen van pas-afgestudeerden, tevredenheidsmetingen bij studenten en personeel en algemene banaba evaluaties; een en ander met een vergelijkbare frequentie als op departementaal niveau.

Overwegingen

Uit de door de instelling gegeven beschrijving van de kwaliteitscyclus die zij voornemens is specifiek voor de voorgedragen banaba-opleiding te gaan hanteren, met alle daarbij voorziene meet- en evaluatie instrumenten en te betrekken gremia/geledingen, valt inderdaad op te maken dat vanaf de start van de opleiding een systeem van interne kwaliteitszorg operationeel zal zijn. Dat systeem is, naar de commissie heeft kunnen waarnemen, (nog) niet beschreven in een kwaliteitshandboek of vergelijkbaar document, maar valt wel af te leiden uit het beleidsplan en de omschrijving die daarin is gegeven aan de acties waarmee uitvoering wordt gegeven aan de cyclische zorg voor de zogeheten EFQM-domeinen¹⁶ (waaronder het personeelsbeleid, het strategisch beleid, de middelen en de kernprocessen onderwijs, onderzoek en dienstverlening). Toch adviseert de commissie een en ander in een handboek kwaliteitszorg of een vergelijkbaar document, specifiek voor de voorgedragen opleiding, uit te schrijven.

Het bestaan van een set toetsbare streefdoelen heeft de commissie in de stukken niet kunnen ontdekken, maar de commissie begrijpt uit het aanvraagdossier dat daar wel aan gewerkt wordt. De commissie meent dat uit de volgende passage uit het aanvraagdossier te kunnen opmaken: "Momenteel wordt een intern opvolgsysteem opgezet. De bedoeling van dit systeem is om na te gaan of de vooropgestelde doelen gerealiseerd worden. Hiervoor worden voor elk van de doelen die opgenomen zijn in de beleidsplannen, indicatoren gedefinieerd. Er worden zowel kwantitatieve als kwalitatieve indicatoren voorzien. Voor de strategische prioriteiten zijn sleutelindicatoren bepaald. Voor elk van deze sleutelindicatoren zullen streefcijfers worden vastgelegd."

De commissie adviseert de instelling een en ander bij de start van de opleiding gereed te hebben.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 5.1 'Systematische aanpak' als voldoende.

4.5.2 Facet 5.2. Betrokkenheid

Bij de interne kwaliteitszorg zullen medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief worden betrokken.

Bevindingen

De instelling geeft in het aanvraagdossier aan hoe de betrokkenheid van de verschillende stakeholders bij de kwaliteitszorg van de opleiding gerealiseerd zal worden.

¹⁶ De domeinen van kwaliteitszorg, volgens het model van de European Foundation for Quality Management

Wat het *personeel* betreft zal dat het geval zijn doordat:

- docenten via de opleidingscommissie participeren aan de analyse van de resultaten van de verschillende meetinstrumenten o.a. de tevredenheidsonderzoeken en evaluaties. Ze nemen ook deel aan het opzetten van bijstuuracties en verbeterplannen en het implementeren daarvan.
- docenten van de banaba-opleiding deelnemen aan de 'terugkomavonden'/ panelgesprekken met werkveld en afgestudeerden. Tijdens deze avonden wordt o.a. de opleiding besproken.
- docenten worden geacht een actieve inbreng te hebben bij de zelfevaluatie, die met het oog op de accreditatie over enige jaren moet worden opgesteld. Tijd hiervoor wordt structureel ingebouwd.
- via functioneringsgesprekken met docenten feedback wordt gegeven van de resultaten van elektronische bevragingen over (hen betreffende) opleidingsonderdelen en hun onderwijsprestaties; van hen kan worden verlangd om – waar nodig – actie te ondernemen.
- personeel in voorkomende gevallen deel heeft aan interdepartementale werkgroepen en soms ook informele groepen (bv. taalondersteuning) waarvan kwaliteitsbevorderende impulsen uit kunnen gaan.

De betrokkenheid van *studenten* krijgt op de volgende wijzen gestalte:

- door vertegenwoordiging in de opleidingscommissie van de banaba-opleiding, zodra zich daar kandidaten voor melden. Via die opleidingscommissie participeren studenten (en alumni) alsdan aan de onderwijsbeoordelingen en hebben ze een inbreng bij het opzetten en opvolgen van verbeterplannen en bijstuuracties. Eveneens via de opleidingscommissie hebben ze een inbreng bij de invoering van de curriculumvernieuwing. Een belangrijke rol vervullen ze in dat verband ook bij de evaluatiebesprekingen van het curriculum.
- er zal worden voorzien in een vertegenwoordiging van studenten van de banaba en van de postgraduaat in de overkoepelende studentenraad van de KHLeuven (OSR) en de departementale studentenraad (DSR).
- studenten kunnen hun mening en ervaringen via tevredenheidsonderzoeken en andere kwaliteitsonderzoeken kenbaar maken.
- studenten worden ook betrokken bij beleidsorganen. Zo zijn zij betrokken in de Raad van bestuur, de Academische raad, de interdepartementale Opleidingscommissie en de interdepartementale Werkgroep Internationalisering, ook voor de opleiding relevante thema's kunnen ter sprake worden gebracht. De dienst kwaliteitszorg (DKZ) van de hogeschool raadpleegt de overkoepelende studentenraad bij de redactie van bevragingen en communiceert met deze raad over de resultaten.

Afgestudeerden vormen - zo is de bedoeling - via enquêtering (tevredenheidsbevragingen en andere onderzoeken) en andere onderzoeken een klankbord en referentiekader voor onderwijsvernieuwing en kwaliteitsbewaking.

Alumni zullen in de opleidingscommissie van de banaba met ten minste één zetel vertegenwoordigd zijn.

Het *werkveld* is op de volgende wijzen bij de opleiding betrokken:

- in de banaba lopen de contacten met het werkveld via de stageplaatsen, ontmoetingen en besprekingen met het werkveld en vertegenwoordigers van het werkveld in de Departementale Raad.
- enkele docenten zijn betrokken in het werkveld.

- vertegenwoordigers van het werkveld worden betrokken bij de adviesraad. Deze raad komt minimaal twee keer per jaar samen. De adviesraad evalueert het opleidingsprofiel en valideert de competentiematrix (inmiddels gebeurd). De stakeholders in het Zuiden worden betrokken via gesprekken met de trajectbegeleiders, o.a. tijdens de jaarlijkse stagebezoeken. In de toekomst wordt gezocht naar manieren om deze inbreng meer structureel in te bedden.

Bij de voorbereiding van dit dossier werd het werkveld betrokken door middel van bilaterale gesprekken met een uiteenlopend aantal organisaties en instelling. Zie verder voor bijzonderheden de *Bevindingen* bij facet 1.2, onder [ad b].

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de instelling in voldoende mate voorziet in of ten minste van plan is te voorzien in het betrekken van alle belanghebbenden bij de kwaliteitszorg voor de opleiding.

Het idee dat van de kant van de instelling werd gelanceerd tijdens het locatiebezoek namelijk om de plaatsen die in de opleidingscommissie zijn gereserveerd voor studenten en ex-studenten voorlopig te doen bezetten door studenten uit een andere opleiding, totdat er kandidaten zijn vanuit de banaba zelf, vindt de commissie niet echt geslaagd. De commissie vindt het essentieel om studenten ISNZ te interesseren voor participatie en hen al in een vroeg stadium, bijv. bij de eerste intakegesprekken, op het belang van een afvaardiging in dat gremium te wijzen. Tijdens de stage kunnen studenten via elektronische weg - onder meer via skype - een bijdrage leveren. De commissie nodigt de opleiding uitdrukkelijk uit om naar creatieve en efficiënte oplossingen te zoeken om de participatie van de eigen studenten aan de interne kwaliteitszorg te garanderen.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 5.2 'Betrokkenheid' als voldoende.

4.5.3 Samenvattend oordeel onderwerp 5: Interne kwaliteitszorg

De commissie stelt vast dat de instelling beschikt over een voor de opleiding specifiek systeem van interne kwaliteitszorg, dat operationeel kan zijn vanaf de start van de opleiding. De commissie zag dit systeem graag verankerd in een kwaliteitshandboek of een vergelijkbaar document.

De commissie gaat ervan uit dat instelling bij de start van de opleiding ook zal beschikken over een set van toetsbare, kwantitatieve en kwalitatieve streefdoelen.

In het betrekken van de verschillende stakeholders bij de zorg voor en het bewaken van de kwaliteit wordt in het systeem op adequate wijze voorzien, hoewel de participatie van eigen studenten nog niet goed is geregeld.

Het panel beoordeelt de twee facetten van het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg' als voldoende; het onderwerp is daarmee zelf ook voldoende.

4.6 Conditie voor continuïteit

4.6.1 Facet 6.1. Afstudeergarantie

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen.

Bevindingen

Het aanvraagdossier bevat ten aanzien van dit facet de volgende tekstpassage:

“De Raad van Bestuur van de KHLeuven heeft op 25 februari 2010 na advies van de departementale raad van het departement Sociale School Heverlee op 11 februari 2010 een formeel engagement genomen om de continuïteit van de opleiding te garanderen voor een periode van 10 jaar indien de accreditatie van de nieuwe opleiding na 3 jaar positief is. In geval van een negatief accreditatiebesluit garandeert de KHLeuven dat de gestarte studenten kunnen afstuderen. De Raad van Bestuur van de hogeschool stemt ermee in dat het departement Sociale School Heverlee haar financiële reserve aanspreekt om de initiële tekorten te dekken en financieel garant te staan voor de hele periode van 10 jaar.”

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de instelling op expliciete wijze de garantie heeft uitgesproken dat eenmaal ingeschreven studenten de opleiding ook daadwerkelijk kunnen afronden. Bij een positief besluit over accreditatie is de instelling zelfs bereid de opleiding voor een periode van ten minste tien jaar draaiende te houden. De commissie gaat ervan uit dat - mocht onverhoopt besloten worden om de opleiding na afloop van die periode niet te verlengen - ook dan alle binnen die periode ingestroomde studenten de gelegenheid zullen krijgen om de studie af te ronden.

Punt van zorg in de financiering van het programma is naar het oordeel van de commissie wel de bekostiging van de stage als programmaonderdeel. Studenten leveren daaraan nu een eigen financiële bijdrage, meestentijds in de vorm van de opbrengsten uit vakantiewerk. De commissie vindt dat de instelling zich zou moeten buigen over de vraag of ook op ander wijze kan worden voorzien in de kosten die studenten moeten maken voor de in het Zuiden af te leggen stage. Wellicht dat de instelling daarvoor in structurele zin een of meer financiers zal weten te vinden.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 6.1 ‘Afstudeergarantie’ als voldoende.

4.6.2 Facet 6.2. Investerings

De voorziene investeringen zijn toereikend om de opleiding (inclusief voorzieningen) tot stand te brengen.

Bevindingen

De bestaande infrastructuur en uitrusting zijn, volgens de instelling, toereikend om de banaba-ISNZ te kunnen starten conform de materiële condities zoals beschreven bij het facet ‘materiële voorzieningen’ (facet 4.1). De KHLeuven investeerde in de afgelopen jaren

extensief in infrastructuur, zowel in gebouwen als in ICT, aldus de instelling. Het balanstotaal verdubbelde in de periode 2005-2010 en bedraagt nu 57.269.995 euro. Het departement Sociale School Heverlee breidde recent haar oppervlakte uit en vernieuwde een belangrijk deel van haar lokalen. Het sluitstuk in dit departement is de ingebruikname van een nieuw studielandschap in september 2010. De netwerkbekabeling werd tijdens het lopende academiejaar vernieuwd zodat de ICT-infrastructuur een snelheid van 1 gigabit aankan en dus voorzien is op een sterke toename van elektronische communicatie inclusief videoconferencing, zo meldt de instelling.

Overwegingen

De commissie deelt het oordeel van de instelling dat de afgelopen jaren rijkelijk is geïnvesteerd in gebouwen en ICT-voorzieningen en dat die investeringen in belangrijke mate het departement SSH ten deel zijn gevallen. Zo stelt de commissie vast dat de bruikbare oppervlakte van het gebouwencomplex aan de Groeneweg aanzienlijk is vergroot, een nieuw restaurant in het complex is gerealiseerd, een volledig nieuwe bekabeling is aangebracht, de ICT-voorzieningen zijn uitgebreid en dat met ingang van het academiejaar 2010-2011 een nieuw studielandschap, met inbegrip van een mediatheek, in gebruik gaat worden genomen. Al die investeringen zijn naar het oordeel van de commissie zeker toereikend om de voorgedragen opleiding in materieel-technische zin te kunnen realiseren, naast en bovenop de opleidingen die het departement reeds verzorgt. Ook de begrote personele investeringen zullen toereikend blijken te zijn om de opleiding van start te kunnen laten gaan en te continueren, zo verwacht de commissie. Het voor 2010 en volgende jaren gereserveerde personeelskader (met een voorziene groei in opnamecapaciteit tot potentieel 90 studenten) staat daar garant voor.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt het facet 6.2 'Investerings' als voldoende.

4.6.3 Facet 6.3. Financiële voorzieningen

De financiële voorzieningen zijn toereikend om het volledige opleidingstraject te kunnen aanbieden.

Bevindingen

De verantwoording van de instelling ten aanzien van het onderhavige facet komt, kort weergegeven, op het volgende neer:
"Ondanks een zeer zwaar investeringsprogramma is de financiële positie van KHLeuven en het departement Sociale School gezond. Dit blijkt ook uit de analyses van regeringscommissaris en revisor. De reservepositie blijft op hetzelfde niveau in de periode 2010-2014 omdat er geen grote investeringen gepland zijn en omdat na een forse besparingsingreep die op 25/2/2010 door de Raad van bestuur beslist werd de inkomsten en uitgaven ook op langere termijn in evenwicht zijn. Het exploitatieoverschot van het departement is in de volgende jaren ruim voldoende om de initiële tekorten op te vangen"

Overwegingen

De commissie is van mening dat de instelling met de bij het aanvraagdossier gevoegde financiële documenten op overtuigende wijze heeft weten aan te tonen dat de financiële

positie van de hogeschool en die van het departement inderdaad draagkrachtig genoeg zijn om eventuele aanloopverliezen te kunnen afdekken.

Het exploitatieoverschot van het departement SSH ziet er vertrouwenwekkend uit en kent voldoende ruimte om eventuele tekorten in de aanvangsfase van de opleiding - bijvoorbeeld als gevolg van bij de verwachting achterblijvende studentenaantallen - op te vangen.

Oordeel van de commissie

De commissie beoordeelt facet 6.3 'Financiële voorzieningen' als voldoende.

4.6.4 Samenvattend oordeel onderwerp 6: Conditie voor continuïteit

Uit de beschikbare stukken is op te maken dat de instelling bereid is voldoende te investeren in de nieuwe opleiding ISNZ en dat zij goed in staat is het volledige opleidingstraject aan te bieden.

Het panel beoordeelt de drie facetten van het onderwerp 'Conditie voor continuïteit' dan ook als voldoende. Het onderwerp is daarmee zelf ook voldoende: de diverse condities voor continuïteit zijn voldoende aanwezig.

5 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 4 weer.

ONDERWERP	ORDEEL	FACET	ORDEEL
1 Doelstellingen opleiding	voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	voldoende
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	voldoende
2 Programma	voldoende	2.1 eisen professionele gerichtheid	voldoende
		2.2 relatie doelstellingen - programma	voldoende
		2.3 samenhang programma	voldoende
		2.4 studielast	voldoende
		2.5 toelatingsvoorwaarden	voldoende
		2.6 studieomvang	voldoende
3 Inzet van personeel	voldoende	3.1 eisen professionele gerichtheid	voldoende
		3.2 kwantiteit	voldoende
		3.3 kwaliteit	voldoende
4 Voorzieningen	voldoende	4.1 materiële voorzieningen	voldoende
		4.2 studiebegeleiding	voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	voldoende	5.1 systematische aanpak	voldoende
		5.2 betrekken derden	voldoende
6 Continuïteit	voldoende	6.1 afstudeergarantie	voldoende
		6.2 investeringen	voldoende
		6.3 financiële voorzieningen	voldoende

Eindoordeel: positief

Bijlage 1 – Samenstelling commissie

Voorzitter

Lic. G. Monard

Georges Monard (1942), master in wijsbegeerte en letteren, was van 1970 tot 2002 actief betrokken bij alle belangrijke onderwijsvormingen in België/Vlaanderen. Hij deed dit vanuit verschillende functies: van 1971 tot 1979 als volksvertegenwoordiger en lid van de commissie onderwijs, van 1980 tot 1987 als kabinetschef en van 1987 tot 2001 als secretaris-generaal van het Vlaamse departement Onderwijs. Hij was tevens voorzitter (2002-2007) van de Federale overheidsdienst "Personeel en Organisatie". Onder zijn voorzitterschap werd in de jaren '90 een nieuw concept van kwaliteitszorg en -controle uitgewerkt, wat leidde tot het Decreet eindtermen, inspectie en begeleiding. Momenteel is hij belast met het uitwerken van een "Blauwdruk" voor de hervorming van het secundair onderwijs. Georges Monard was eerder lid/voorzitter van NVAO-commissies.

Commissielid

Prof. dr. R.M. Doom

Ruddy Doom (1947) is als hoogleraar verbonden aan de Vakgroep Studie van de Derde Wereld, Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen, Universiteit Gent. In die functie heeft hij ruime veldervaring in het zuiden en is hij betrokken bij het onderzoek van de 'Conflict Research Group' (Universiteit Gent). Voorts verzorgt hij een onderwijsopdracht aan de masteropleiding Conflict and Development (master na master). Hij trad eerder op als NVAO-panelvoorzitter. Doom heeft ook diverse bestuursfuncties vervuld aan de Universiteit Gent. Hij is al vaker ingezet als commissielid en -voorzitter voor toetsing van nieuwe opleidingen. Hij was ook lid van de commissie ter beoordeling van de eerdere aanvragen voor toetsing van de nieuwe opleiding Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid (bachelor na bachelor) van KATHO in samenwerking met Howest en van de KHLeuven.

Commissielid

Prof. dr .ir. M. Molenaar

Martien Molenaar (1949) was vanaf 2001 tot 1 januari 2010 rector van het International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation (ITC) van Universiteit Twente, in Enschede.

Hij is 1981gepromoveerd op een proefschrift in de Geodesie aan de Technische Universiteit Delft. Hij was van 1973 tot 1983 als 'senior lecturer' verbonden aan het ITC en bekleedde van 1983 tot 1996 een leerstoel in 'Geo-Information Science (GIS) en Remote Sensing' aan Wageningen University. In 1996 keerde hij terug naar het ITC in Enschede, als voltijds hoogleraar in de Geoinformatica en de Ruimtelijke gegevensverwerking (Spatial Data Acquisition).

De heer Molenaar is voorzitter van SAIL¹⁷ (voorheen: FION¹⁸), een Nederlandse koepelorganisatie voor internationaal onderwijs. Via zijn werk is hij betrokken geweest verschillende internationale projecten en 'consulting missions' en heeft hij in een groot aantal landen in Europa, Afrika, Azië en Latijns Amerika lezingen verzorgd. Van zijn hand verschenen meer dan 170 wetenschappelijke publicaties over geodesie, fotogrammetrie,

¹⁷ Acroniem voor: Council of Institutes for Postgraduate International Education in the Netherlands

¹⁸ Federatie van Internationaal Onderwijs instellingen

ruimtelijke gegevens modellering (spatial data modeling), langeafstandswaarneming (remote sensing) en geo-informatie systemen.

Commissielid

Dr. J.H.C. Walenkamp

Jos Walenkamp is sinds 1 januari 2009 lector Internationale Samenwerking aan De Haagse Hogeschool. Hij heeft een behoorlijke staat van dienst op het gebied van internationale samenwerking. Hij werkte onder meer aan de Eduardo Mondlane Universiteit in Mozambique, waar hij de biologiefaculteit leidde. Na een onderbreking aan de Universiteit van Wales, gaf hij in Nigeria vorm aan de Training en Researchprogramma's die gefinancierd werden door de Europese Commissie. Van daaruit ging hij bij de Nuffic werken als directeur Ontwikkelingssamenwerking en de laatste jaren als directeur Kennis en Innovatie.

Als lector Internationale Samenwerking focust zich op wat De Haagse Hogeschool en andere Nederlandse hogescholen duurzaam kunnen bijdragen aan internationale ontwikkelingssamenwerking. Daarnaast doet hij onderzoek naar de internationale competenties van docenten en de bijdrage van een buitenlandverblijf aan de ontwikkeling van studenten. Verder kijkt hij hoe het in drie ontwikkelingslanden gesteld is met de kwaliteit van praktijkgericht hoger onderwijs en hoe de aansluiting is met de wensen en behoeften van de arbeidsmarkt.

Commissielid

Ir. N. Dekelver

Nicole Dekelver is burgerlijk ingenieur – metaalkunde en is sinds 1 januari 2010 directeur onderwijs van de Universiteit Hasselt. Daarvoor was zij verbonden aan de XIOS Hogeschool. Aanvankelijk was zij docent in het departement Industriële Wetenschappen. In het midden van de jaren negentig werd zij diensthoofd onderwijs en onderzoek bij de centrale diensten van de hogeschool. Ze is ook voorzitter van de raad van bestuur van de vzw Studentenvoorzieningen binnen de XIOS Hogeschool. In 2006 werd Nicole Dekelver als opdrachthouder onderwijs binnen de associatie Universiteit Hasselt. In haar takenpakket zat onder meer kwaliteitszorg, onderwijsvernieuwing, academisering en verdere samenwerking met partnerinstellingen.

Studentlid

Mevr. L. Tukkers

Lindsay Tukkers is student hbo-bachelor Hogere Juridische Opleiding, Saxion Hogeschool, Enschede. Voordien volgde zij de opleiding Management, Economie en Recht. Zij was betrokken bij verschillende commissies waar de kwaliteit van de voorzieningen centraal stonden en heeft vanaf het eerste studiejaar deelgenomen aan panelgesprekken. Mevrouw Tukkers is studentlid van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, waar zij ook deel uitmaakt van het Dagelijks Bestuur, en van de Academieraad en schrijft vanuit de eerste functie een column voor Sax, het magazine van de Saxion Hogescholen. Zij was ook lid van de commissie ter beoordeling van de eerdere aanvragen voor toetsing van de nieuwe opleiding Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid (bachelor na bachelor) van KATHO in samenwerking met Howest en van de KHLeuven.

Extern secretaris

Mr. dr. Th.L. Bellekom

Theo Bellekom (1949) is directeur van adviesbureau Ars Docendi te Wassenaar. Hij verricht in dat verband naast advieswerkzaamheden ten behoeve van de NVAO onder meer ook

juridisch gekwalificeerd werk in de functie van rechter-plaatsvervanger (Rechtbank Den Haag) en als lid en voorzitter van enkele bezwaarschriften- en klachtencommissies, o.a. van de gemeente Teylingen en de Universiteit Leiden. Hij was van 1974 tot 2003 als universitair (hoofd)docent Staats- en bestuursrecht verbonden aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. Hij is in 1987 aan die universiteit cum laude gepromoveerd op het proefschrift: 'Verfassungsfeinde' en openbare dienst.

Alle panelleden, alsook de secretaris, hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend.

Procescoördinator

Mevr. Lic. M. Wera

Michèle Wera is beleidsmedewerker bij de NVAO in Den Haag.

Bijlage 2 – Programma locatiebezoek

De commissie heeft een bezoek gebracht aan de instelling op 25 maart 2010.

Locatie: Departement Sociale School, Groeneweg 151 Heverlee

Programma:

09.00 – 09.30 uur: Ontvangst en kort overleg commissie (besloten)

09.30 – 10.15 uur: Sessie 1: Gesprek met vertegenwoordigers instellingsbestuur

- *Jos Clijsters*, voorzitter Raad van bestuur KHLeuven
- *dr. ir. Toon Martens*, afgevaardigd bestuurder KHLeuven, algemeen directeur KH Leuven
- *Jan Renders*, Lid van de Raad van bestuur KHLeuven, voorzitter departement Sociale School Heverlee, algemeen voorzitter ACW

10.150 – 11.15 uur: Sessie 2: Gesprek met vertegenwoordigers van opleidingsmanagement en kwaliteitszorg

- *mevr. Irène Hermans*, hoofd Onderwijs en Onderzoek, lid van de stuurgroep bij de voorbereiding van de opleiding ISNZ
- *dr. Imran Uddin*, departementshoofd van het departement Sociale School Heverlee, voorzitter van de opleidingscommissie van de opleiding ISNZ en eindverantwoordelijke voor de kwaliteitszorg in het departement Sociale School Heverlee
- *Luc Vandeput*, coördinator e-leren, lid van de stuurgroep bij de voorbereiding van de opleiding ISNZ
- *dr. Klaas Vansteenuyse*, coördinator internationalisering, lid van de opleidingscommissie van de opleiding ISNZ

11.30 – 12.30 uur: Sessie 3: Gesprek met leden docententeam

- *mevr. Nele Beel*, junior trajectbegeleider (Sri Lanka), lid van de opleidingscommissie van de opleiding ISNZ
- *mevr. Christel Bruninx*, docent van het opleidingsonderdeel methodieken (cultuurshock en presentiebenadering)
- *dr. Patrick Develtere*, gastdocent
- *Jan van Passel*, opleidingshoofd bachelor in het sociaal werk: maatschappelijke advisering, opleidingscoördinator ISNZ, lid opleidingscommissie ISNZ, en trajectbegeleider (Brazilië)
- *mevr. Sofie Van Pelt*, docent van het opleidingsonderdeel Taal (Frans)
- *mevr. Françoise Smets*, senior trajectbegeleider (Senegal), lid van de opleidingscommissie van de opleiding ISNZ
- *mevr. Greet Vandenboer*, lector departement ECHO, lid van de opleidingscommissie van de opleiding ISNZ, lector gOOD Op weg naar het Zuiden'

12.30 – 13.15 uur: Lunch/overleg commissie (besloten)

13.15 – 13.45 uur: Sessie 4: Gesprek met studenten en alumni postgraduaat Noord/Zuid

- *Laurie-Anne Leclercq*, [ba. Verpleegkunde], alumna postgraduaat 2008/2009: stage Senegal, volgt nu masterstudie antropologie
- *Harmen Lecok*, [ba. Sociaal werk], alumnus postgraduaat 2008/2009: stage Brazilië, volgt nu masterstudie antropologie
- *Caroline Verschueren* [ba. Sociaal werk, ma. Sociaal werk en Sociaal beleid K.U. Leuven] alumna postgraduaat 2007/2008: stage Senegal, medewerker Vlaamse Jeugdraad

14.00 – 14.30 uur: Sessie 5: Gesprek met vertegenwoordigers van het werkveld

- *prof. dr. Bernard Spitz*, Leuvense Universitaire Medische Ontwikkelingssamenwerking en Solidariteit (Lumos)
- *mevr. Marianne Vergeyle*, directeur Centrale Diensten Vredeseilanden
- *Mohammed Ridouani*, schepen van Personeelszaken, Onderwijs, Duurzame Ontwikkeling en Diversiteit
- *mevr. Kristien Verbrugghen*, directeur VLIR-UOS (door andere dringende werkzaamheden verhinderd; was wel eventueel telefonisch beschikbaar, maar de commissie heeft van dat aanbod geen gebruik gemaakt.)

14.45 – 15.00 uur: Sessie 6: 2e gesprek met het opleidingsmangement

- *mevr. Irène Hermans*, hoofd Onderwijs en Onderzoek, lid van de stuurgroep bij de voorbereiding van de opleiding ISNZ
- *dr. Imran Uddin*, departementshoofd van het departement Sociale School Heverlee, voorzitter van de opleidingscommissie van de opleiding ISNZ en eindverantwoordelijke voor de kwaliteitszorg in het departement Sociale School Heverlee
- *Luc Vandeput*, coördinator e-leren, lid van de stuurgroep bij de voorbereiding van de opleiding ISNZ
- *dr. Klaas Vansteenhuyse*, coördinator internationalisering, lid van de opleidingscommissie van de opleiding ISNZ

15.00 – 15.30: Overleg commissie (besloten)

Bijlage 3 – Overzicht geraadpleegde documenten

I. Aanvraagdossier instelling en bijbehorende stukken/bronnen

* *Bachelor-na-bacheloropleiding Internationale Samenwerking Noord-Zuid. Erkenning nieuwe opleiding Vlaanderen, Aanvraagdossier ambtshalve geregistreerde instellingen, Toets nieuwe opleiding, KHLeuven maart 2010 [119 pp.]*

* Bijlagen bij het aanvraagdossier 'Banaba opleiding ISNZ: te weten: (1) Positief advies Raad van bestuur Associatie K.U.Leuven over de banaba ISNZ, (2) Betalingsbewijs, (3) Competentiematrix van de basisopleidingen, (4) Beleidsplan Banaba Internationale Samenwerking Noord-Zuid 2010-2013, (5) Intentieverklaringen tot samenwerking in banaba-verband, (6) Informatie tbv de macrodoelmatigheidstoets, (7) Beschrijving van de werkvormen, (8) Profielen en cv's, (9) Prestatieregeling van het departement Sociale School Heverlee, (10) Voorbeeld van een motivatiebrief, (11) Inhoud van het intakegesprek, (12) Inhoud van het afstemmingsgesprek, (13) Verslagen van de opleidingscommissie, (14) Een decennium derdewereld trekkers 1996-2005. Een onderzoek naar de betekenis van de inleefstages (postgraduaat capaciteitsopbouw Noord-Zuid), (15) Formulier stagebeschrijving en formulier stage-evaluatie, (16) Kort verslag van de gesprekken met de stakeholders, (17) Meerjarenbegroting KHLeuven 2010-2014 (18, 1-3) Jaarrekeningen KHLeuven 2006-2008, (19.1) Financieel meerjarenplan, simulatie met 45 studenten en (19.2) Financieel Meerjarenplan, simulatie met 90 studenten. [379 pp.]

* <http://www.khleuven.be/> > OVER DE KHLEUVEN, i.v.m. profiel en missie van de instelling

II. Documenten die door de instelling ter inzage zijn gelegd bij het locatiebezoek

Over en m.b.t. de instelling

- * Kritische zelfreflectie van de KHLeuven ten behoeve van de pilot instellingsaudit (2008)
- * Strategische prioriteiten en sleutelindicatoren (2009)
- * Opdrachtverklaring
- * Internationalisering: Visietekst (2008) en Actieplan (2008-2013)
- * Beleidsplan Duurzame Ontwikkeling (2008-2013)
- * Onderwijsvisie (2008-2013)
- * Onderwijs- en Examenreglement (OER)
- * Toetsing en toetsbeleid (2007-2011)
- * Intern opvolgsysteem (2010)

Over en m.b.t. de opleiding

- * Aanvraagdossier banaba Internationale Samenwerking Noord-Zuid
- * Bijlagen aanvraagdossier banaba Internationale Samenwerking Noord-Zuid
- * Banaba: ECTS-fiches (in ontwikkeling)
- * Banaba: informatie voor kandidaat-studenten (2010-2011) a) Algemeen b) Specifiek: Brazilië, Senegal, Sri Lanka
- * Postgraduaat: (i) informatie voor huidige studenten (2009-2010), (ii) Studiewijzer, (iii) Interrelationeel werken binnen ontwikkelingsprojecten, (iv) Cultuur en religie, (v) Noord-Zuid en globalisering, (vi) Frans en (vii) De vrije markt van de ontwikkelingssamenwerking

- * Stageplaatsen in het Zuiden. Een stappenplan voor de stagebegeleider en coördinator internationalisering (criteria stages en kwaliteitscontrole) KHLeuven
- * Presentatie SSH-onderzoek inleefstages (Raymaekers & Van Loock)
- (-) "A Post Qualifying Study Capacity Building North-South: A Survey about the Impact of an International Internship of Six Months for European Social Workers", 34th Global Social Work Congress of the International Association of Schools of Social Work (IASSW). Durban, South Africa, July 20-24 2008.
- (-) "Een decennium derdewereldtrekkers 1996-2005. Een onderzoek naar de betekenis van de inleefstages", onderzoeksrapport SSH KHLeuven, 12 mei 2007.
- (-) "Belgische jongeren op buitenlandse inleefstage", MO* (Mondiaal Nieuws), 25 april 2007.
- * Rapport SSH-onderzoek "Partnership in view of a more sustainable urban development. Evaluation of the city to city cooperation between Leuven and Nakuru" (2004)

III. Nagezonden document

- * Brief van 7 april 2010 van het programmamanagement van de opleiding ISNZ over de domeinspecifieke oriëntatie van de opleiding [zie Bijlage 4 bij dit adviesrapport]

IV. Overige documenten

- * *Toetsingskader nieuwe opleidingen Hoger onderwijs Vlaanderen*, NVAO 1 september 2009
- * *Handreiking Toets nieuwe opleiding Vlaamse Gemeenschap*, 1 september 2009
- * *Notitie 'Panel: samenstelling, taakstelling en werkwijze panel'*, NVAO 13 juli 2006

Bijlage 4 – Nagekomen stuk domeinspecifieke oriëntatie

Bij brief van 7 april 2010 werd door de KHLeuven bevestigd wat bij gelegenheid van het locatiebezoek door het onderwijsmanagement mondeling al werd medegedeeld over de doelstellingen van de opleiding, namelijk dat:

1. De Banaba Internationale Samenwerking Noord-Zuid studenten opleidt voor een carrière op de Belgische arbeidsmarkt

De focus van de opleiding ligt niet op het afleveren van afgestudeerden voor een tewerkstelling in een ontwikkelingsland. Gesprekken met diverse stakeholders in België geven duidelijk aan dat de nood aan dergelijke specialisten afneemt, en in de toekomst zal blijven afnemen. De vraag naar multiculturele competenties in diverse sectoren van en op de Belgische arbeidsmarkt, daarentegen, groeit en blijft groeien. Het betreft daarbij niet alleen de zorg- en welzijnssectoren, maar tevens de economische sector. Ook binnen de economische sector wordt immers gezocht naar profielen met een bedrijfseconomische achtergrond die op internationaal niveau kunnen meewerken en meedenken. Dit kunnen multinationals zijn maar ook KMO's (Kleine of Middelgrote Ondernemingen/MBK-bedrijven in Nederland). Niet enkel de internationale oriëntatie, maar ook het steeds meer divers wordende personeels- en klantenbestand vergt een specifieke expertise.

Afgestudeerden van de Banaba voldoen aan die vragen. De combinatie van het basisdiploma (momenteel gericht op bedrijfsmanagement, onderwijs, sociaal werk en verpleegkunde) met het Banaba-diploma maakt deze afgestudeerden bijzonder geschikt voor de Belgische arbeidsmarkt.

Verder tekenen twee evoluties zich duidelijk af in België waar de afgestudeerden van de nieuwe opleiding een plaats in zullen vinden.

Er is ten eerste een stijgende nood aan ondersteuning van activiteiten in het kader van 'Noord Zuid' in België. De ontwikkeling van de vierdepijler gaat razendsnel, is bijzonder breed in 'scope' en is onvoorspelbaar. Het staat wel buiten twijfel dat er een groeiende nood is aan professionalisering van deze sector en haar activiteiten. Deze vierdepijlerinitiatieven zijn overwegend actief in de vier sectoren die aansluiten bij het instroomprofiel van de nieuwe opleiding: sociaal werk, onderwijs, verpleegkunde en bedrijfsmanagement. Deze initiatieven ontbreekt het echter vaak aan professioneel personeel dat inzicht heeft in 'Noord-Zuid' verhoudingen.

Ten tweede groeit ook bij de klassieke stakeholders, zoals NGO's, de nood aan specifieke profielen, ook met een economisch profiel. Deze personen worden tewerkgesteld in België waar de focus van de organisaties steeds meer komt te liggen op fondsenwerving, projectmanagement, opbouw van netwerken, sensibilisering en educatie binnen een stijgende concurrentiële omgeving.

2. Programma en personeelsbestand worden aangepast

Om bovenstaande punten te realiseren verruimt de KHLeuven het programma van de opleiding om ruimte te geven aan de kennis betreffende de Belgische arbeidsmarkt (o.a. wat betreft de impact van de multiculturele maatschappij op de evoluties in de arbeidsmarkt) én een verdere explicitering van het economische aspect. Dit gebeurt zowel in het competentieprofiel als in het opleidingsprogramma. In de relevante opleidingsonderdelen worden de elementen betreffende het economische aspect verder uitgewerkt en geëxpliciteerd. De Belgische arbeidsmarkt krijgt bovendien een duidelijke plaats binnen de

opleiding. Zo bereidt de KHLeuven de studenten optimaal voor op hun intrede in de Belgische arbeidsmarkt na het behalen van de Banaba.

De kwaliteit van een opleiding staat of valt met de kwaliteit van het personeel. KHLeuven beschikt al over enige expertise relevant voor deze opleiding, ofwel door ervaringen in de basisopleidingen ofwel door ervaring in de postgraduaatopleiding internationale samenwerking Noord-Zuid, ofwel door vroegere professionele ervaringen. Toch is het personeelsbestand voor de opleiding momenteel te weinig divers. Om deze opleiding te realiseren werft KHLeuven docenten aan die kunnen bogen op een aantoonbare expertise. Ook het aan te werven personeelsbestand voor de Banaba-opleiding zal beschikken over expertise betreffende de verschillende domeinen relevant voor de Banaba, dus ook voor de domeinen als de Belgische arbeidsmarkt en het economische aspect.

Bijlage 5 – Lijst afkortingen

ACW	Algemeen Christelijk Werenemersverband (koepel van christelijke werknemersorganisaties)
ba	bachelor
banaba	bachelor na bachelor
BOF	Bijzondere Onderzoeksfondsen aan de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap
CIMIC	Centrum voor Intercultureel Management (KHM)
CM	Christelijke Mutualiteit (ziekenfonds)
CV/cv	Curriculum Vitae
ECHO	(departement) Economisch Hoger Onderwijs KHLeuven
ECTS	European Credit Transfer System
EFQM	European Foundation for Quality Management
EVC	elders verworven competenties
EVK	elders verworven kwalificaties
gOOD	gemeenschappelijk Opleidings Onderdeel
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid [Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving]
Howest	Hogeschool West-Vlaanderen
ISNZ	(bacheloropleiding) internationale samenwerking Noord-Zuid
KATHO	Katholieke Hogeschool Zuid-West Vlaanderen
KHLeuven	Katholieke Hogeschool Leuven
KHM	Katholieke Hogeschool Mechelen
K.U.Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
Lumos	Leuvense Universitaire Medische Ontwikkelingssamenwerking en Solidariteit
ma	master
MKB	Midden en Klein Bedrijf
NGO	niet-gouvernementele organisatie
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en Examenreglement
OOD	opleidingsonderdeel
PDCA	Plan-Do-Check-Act
SSH	Sociale School Heverlee
Ver.	Vereniging
VLIR-UOS	Vlaamse Interuniversitaire Raad - Universitaire Ontwikkelingssamenwerking
vz.	voorzitter
vzw	vereniging zonder winstoogmerk

Het paneladvies is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op toetsing van de nieuwe opleiding Bachelor in de internationale samenwerking Noord-Zuid (bachelor na bachelor) van de Katholieke Hogeschool Leuven.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 30
F 31 70 312 23 01
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer #4299